

รายงานการประเมิน
โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

นายเดโชวัต ทักคุ่ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วย ความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา สังขวดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ดร.เมธีศิน สมอุมจารย์ และนายพีระ สำเภาเงิน ที่ได้รับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครูและขอขอบใจนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นอย่างดี และให้ข้อเสนอแนะในการ พัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้ประเมินขอมอบแต่บิดา มารดาที่ให้อภัยและกำลังใจมาตลอด คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้คำแนะนำและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

นายเดโชวัต ทักคุ่ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ชื่อเรื่อง รายงานการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ผู้ประเมิน นายเดโชวัต ทักคุ้ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้ 1) เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด 2) เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด 3) เพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด 4) เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย ครู และนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นครู จำนวน 66 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา จำนวน 327 คน รวมจำนวน 393 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาตามสาขาวิชาในแต่ละชั้นปี เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดพบว่า ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดพบว่า ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่มี 1 เรื่องที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ เรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดพบว่า ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดปรากฏผล ดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาพบว่า นักเรียนนักศึกษาทุกสาขาวิชา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2562 (หลังพัฒนาห้องสมุด) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนพัฒนาห้องสมุด)

4.2 ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา พบว่านักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดพบว่า ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมิน.....	3
ขอบเขตของการประเมิน.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมิน.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด.....	6
แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับห้องสมุด.....	10
การอ่าน.....	23
โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
กรอบแนวคิดในการประเมิน.....	56
3 วิธีดำเนินการประเมิน.....	57
รูปแบบการประเมินและกรอบแนวคิดในการประเมิน.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการประเมินโครงการ.....	67
ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัย เทคนิคแม่สอด.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ พัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	70
ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	72
ตอนที่ 4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัย เทคนิคแม่สอด	74
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
วัตถุประสงค์ของการประเมิน.....	80
วิธีดำเนินการประเมิน.....	80
สรุปผลการประเมิน.....	82
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการประเมินและหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	93
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัย เทคนิคแม่สอด.....	97
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม.....	110
ภาคผนวก ง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ.....	123
ประวัติผู้ประเมิน.....	130

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	แสดงกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด.. 58
3.2	แสดงจำนวนประชากรครูจำแนกตามสาขาวิชา..... 60
3.3	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา ในแต่ละชั้นปี..... 61
4.1	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านบริบทของ โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตามความคิดเห็นของครู..... 68
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านปัจจัย เบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตามความคิดเห็นของครู..... 70
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ ดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตามความคิดเห็นของครู..... 72
4.4	แสดงผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชา พื้นฐานประยุกต์ของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนการพัฒนา ห้องสมุด) กับปีการศึกษา 2562 (หลังการพัฒนาห้องสมุด)..... 74
4.5	แสดงผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาชีพ ของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนการพัฒนาห้องสมุด) กับปีการศึกษา 2562 (หลังการพัฒนาห้องสมุด)..... 75
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า ของนักเรียนนักศึกษา..... 76
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อ การให้บริการห้องสมุด..... 78
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด..... 79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงโครงสร้างรูปแบบการประเมินของสศค.....	44
2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจในรูปแบบ การประเมินแบบชิป.....	46

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การสร้างเด็กและเยาวชนให้มีรากฐาน การศึกษาที่มั่นคง เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสามารถพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อมุ่งมั่นและพยายามอย่างเต็มที่ที่จะให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาที่ดีสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา มีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่ารัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ในหมวด 1 บททั่วไปความมุ่งหมายและหลักการซึ่งระบุไว้ในมาตรา 8 ว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการและหนึ่งใน 3 ประการให้ยึดหลักว่าการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน และหมวด 4 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ดังนี้ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (ยุพดี จารุทรัพย์, 2555, น. 8-13)

ห้องสมุดนับได้ว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพ การเรียนรู้ รักการอ่าน เป็นนักคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ เนื่องจากห้องสมุดเป็นสถานที่ที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ สื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จัดบริการและกิจกรรมตามหลักวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นห้องสมุดของสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการได้ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 195) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษามาก เพราะเป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวง ช่วยส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการกับครู ส่งเสริมการสอนของครูได้ใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เตรียมบทเรียนเพื่อการเรียนการสอน และผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่ง

เรียนรู้เพื่อแสวงหาความรู้จากงานที่ได้รับมอบหมายและความรู้ด้านอื่นๆ ที่ผู้เรียนสนใจ เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งเป็นการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการปลูกฝังสร้างนิสัยรักการอ่านหนังสือ

หัวใจสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ห้องสมุด ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้เป็นแหล่งที่จะทำให้บุคคลได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างดี และมีความสุข ห้องสมุดจึงต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการให้บริการโดยต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด ดังนั้นจึงต้องพัฒนาให้ห้องสมุดน่าสนใจ เป็นห้องสมุดที่มีชีวิต (living library) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจมาใช้บริการห้องสมุด ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนางานบริการทางห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีผู้มาใช้บริการมากที่สุด แม้ว่าห้องสมุดจะมีทรัพยากรสารสนเทศมากเพียงใดหรือมีบุคลากรที่ดีเพียงหากไม่มีผู้มาใช้บริการของห้องสมุดหรือมาใช้บริการน้อยกว่าที่ควรย่อมหมายถึง ความล้มเหลวของงานห้องสมุด ดังนั้นการบริการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด การบริการที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้มาใช้บริการมีความสะดวกรวดเร็วได้รับประโยชน์สูงสุดจากการรับบริการและมีความพึงพอใจในการรับบริการ (สัมพันธ์ พลันสังเกตุ, 2556, น. 16-19)

ห้องสมุดสถานศึกษาในปัจจุบันมีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง เป็นแหล่งรวบรวมวิทยากรหลักของสถานศึกษาที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคลช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีส่วนในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ เมื่อสถานศึกษาได้จัดห้องสมุดแล้วต้องมีการใช้ห้องนั้นเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ และมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีนิสัยรักการอ่าน การจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการสอนวิธีเรียน มิใช่เน้นการสอนให้จำบทเรียน ความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บุคคลในชาติมีความพร้อมที่จะพัฒนาและสามารถพัฒนาตนเองตลอดจนสังคมเจริญก้าวหน้าทันกับอารยประเทศ แต่ในปีการศึกษา 2561 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาบางสาขาวิชาค่อนข้างต่ำ อาทิ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ร้อยละ 64.12 และสาขาวิชาการโรงแรม ร้อยละ 77.05 (วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด, 2561, น. 9) ดังนั้นในปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดจึงดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุด เพื่อรองรับการบริการให้กับครูและนักเรียนนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ครูและนักเรียนนักศึกษารักการอ่าน รักการเรียนรู้อะไรก็ศึกษา ค้นคว้า จึงได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูล/สารสนเทศในการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงระบบการบริหารจัดการและการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ขอบเขตของการประเมิน

1. รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L., 1990, p. 123) ซึ่งมีรูปแบบการประเมินใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน

2.1 ประชากร ประกอบด้วย ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 66 คน นักเรียนนักศึกษา จำนวน 2,090 คน รวมจำนวน 2,156 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 66 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา จำนวน 327 คน รวมจำนวน 393 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาตามสาขาวิชาในแต่ละชั้นปี

3. ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน

- 3.1 ความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
- 3.2 ความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
- 3.3 ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
- 3.4 ผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
  - 3.4.1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา
  - 3.4.2 นิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา
  - 3.4.3 ความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาต่อการให้บริการห้องสมุด

4. ช่วงระยะเวลาดำเนินการ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2562

นียมศัพท์เฉพาะ

1. **โครงการพัฒนาห้องสมุด** หมายถึง กิจกรรมที่วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนนักศึกษาไปใช้บริการห้องสมุด เพื่อการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าในการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

2. **การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุด** หมายถึง การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดในปีการศึกษา 2562 ใน 4 ด้าน ดังนี้

2.1 **การประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด** หมายถึง การประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การสร้างความตระหนักเรื่องการพัฒนาห้องสมุดให้กับครู การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาห้องสมุดให้กับครู แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดเตรียมห้องสมุด การจัดแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในและนอกวิทยาลัย ความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

2.2 **การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด** หมายถึง การประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารห้องสมุด การจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรประจำห้องสมุด คู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด วัสดุ/ครุภัณฑ์ ทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ และความเพียงพอของโต๊ะ/เก้าอี้ ภายในห้องสมุด

2.3 **การประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด** หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของวิธีการ ขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุด การวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย การจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องสมุด การจัดกิจกรรมห้องสมุดตามแนวปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ การประเมินผลกิจกรรมการดำเนินงานของห้องสมุด การรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และการนำผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด

2.4 **การประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด** หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

2.4.1 **คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา** หมายถึง คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกสาขางานตามโครงสร้างหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562

2.4.2 นิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา หมายถึง การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาที่มีการปฏิบัติกรอ่านและศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

2.4.3 ความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด หมายถึง การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการของครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ และบุคลากรประจำห้องสมุด การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด การบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า การบริการสืบค้นสารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์/อินเทอร์เน็ต การจัดบริการยืม-คืน การบริการเมื่อนำนักเรียนนักศึกษาไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด การ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด ความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่างๆ และความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

3. ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2562

4. นักเรียนนักศึกษา หมายถึง นักเรียนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ศึกษา ในปีการศึกษา 2562

ประโยชน์ที่จะได้รับการประเมิน

1. ผลการประเมินเป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด นำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงระบบการบริหารจัดการและการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. ผลการประเมินเป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้บริหารและครูส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษารักการอ่าน รักการเรียนรู้ รักการศึกษาค้นคว้า และใช้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน

3. เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีบริบทคล้ายคลึงกันและจัดทำโครงการในลักษณะเดียวกัน ได้นำข้อมูล/สารสนเทศจากผลการประเมินไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุดต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้ประเมินได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
2. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับห้องสมุด
3. การอ่าน
4. โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
5. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการประเมิน

ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

1. ข้อมูลพื้นฐาน

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จัดตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อว่า วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2534 โดยนายอุดร ตันติสุนทร อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายหนี่ จันทร ได้สำรวจความต้องการของชุมชนอำเภอแม่สอดและขอใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์จากกำนัน ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ นายสุขวิช รังสีพล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพแม่สอด สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 โดยมีนายหนี่ จันทร เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา เริ่มแรกได้รับเงินงบประมาณจำนวน 28,000,000 บาท ก่อสร้างอาคารเรียนสามชั้น 1 หลัง อาคารตึกอำนวยการ 1 หลัง อาคารเรียนปฏิบัติการ 2 หลัง บ้านพักผู้อำนวยการ 1 หลัง อาคารที่พักครู 12 หลัง และบ้านพักนักการภารโรง 6 หลัง เริ่มรับนักเรียนนักศึกษาและจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เป็นต้นมา ในช่วงแรกวิทยาลัยการอาชีพแม่สอด เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น ต่อมาในปีการศึกษา 2544 ได้เปิดสอนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ช่างอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม

ต่อมาในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด ได้รับการยกระดับเป็นวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พลเอกดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานที่ตั้งของสถานศึกษาและรองรับพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2559 วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้แก่ สาขาวิชายานยนต์ สาขาวิชาเครื่องมือกล สาขาวิชาเทคนิคพื้นฐาน สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชา

ช่างก่อสร้าง สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการขาย สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้แก่ สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์ สาขาวิชาติดตั้งไฟฟ้า และสาขาวิชาการบัญชี สำหรับหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนนอกจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้น และสถานศึกษาจัดการศึกษาในหลักสูตรแกนมัธยม โดยสถานศึกษาได้ลงนามความร่วมมือจัดการศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นกับสถานประกอบการ หน่วยงานในท้องถิ่นและองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ บริษัท ที.เค.การ์เมนท์ แม่สอด จำกัด มูลนิธิช่วยเหลือเด็กชายแดนของจังหวัดตาก เรือนจำอำเภอแม่สอดและ ADRA Thailand

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดมีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการดังต่อไปนี้

1. นายนที จันทร์		พ.ศ.2537 – พ.ศ.2552
2. นายสนาม สุขคำ		พ.ศ.2552 – พ.ศ.2554
3. นายจงกล พิพิธภักดี		พ.ศ.2555 – พ.ศ.2560
4. นายเดโชวัต ทักคุ้ม		พ.ศ.2560 – ปัจจุบัน

1.1 ที่ตั้ง

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตั้งอยู่ที่เลขที่ 619 หมู่ 10 ถนนสาย แม่สอด-แม่ปะใต้ ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อยู่ในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ ที่ตั้งของวิทยาลัยการอาชีพแม่สอด ตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์กีฬาแห่งใหม่ของอำเภอแม่สอด และโรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติฯ ของเทศบาลนครแม่สอด มีพื้นที่โดยประมาณ 40 ไร่ ห่างจากศูนย์กลางอำเภอแม่สอด 4 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดตาก 86 กิโลเมตร อาณาเขต ทิศเหนือติดกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ ทิศตะวันออกติดถนนสายแม่สอด-แม่ปะใต้ ทิศใต้ติดกับหมู่บ้านสันทราย และทิศตะวันตกติดกับที่สาธารณประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ

1.2 ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด มีอาคาร และสิ่งก่อสร้าง ดังนี้

รายการสิ่งก่อสร้าง	จำนวน	
1. อาคารตึกอำนวยการและหอประชุม	จำนวน 1	หลัง
2. อาคารเรียนและปฏิบัติการ 3 ชั้น	จำนวน 1	หลัง
3. อาคารปฏิบัติการ	จำนวน 2	หลัง
4. โรงอาหารเอนกประสงค์	จำนวน 1	หลัง
5. อาคารปฏิบัติการไฟฟ้า	จำนวน 1	หลัง
6. อาคารปฏิบัติการบริการยานยนต์	จำนวน 2	หลัง
7. อาคารปฏิบัติการค้าปลีก	จำนวน 1	หลัง
8. อาคารศูนย์แสดงนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์	จำนวน 1	หลัง
9. บ้านพักผู้อำนวยการ	จำนวน 1	หลัง
10. บ้านพักครู	จำนวน 12	หลัง
11. บ้านพักนักการภารโรง	จำนวน 6	หลัง
12. สนามบาสเกตบอล	จำนวน 1	สนาม

13. โรงจอดรถยนต์	จำนวน	3	หลัง
14. สนามกีฬา พร้อมหลังคา	จำนวน	2	สนาม
15. อาคารเรียนและปฏิบัติการ 4 ชั้น	จำนวน	2	หลัง
16. สนามกีฬาฟุตบอลมาตรฐาน	จำนวน	2	สนาม
17. หอพักนักศึกษา	จำนวน	8	ห้อง
18. อาคารหอพักอาชีวะสร้างช่างฝีมือ 2 ชั้น	จำนวน	1	หลัง
19. อาคารปฏิบัติการช่างก่อสร้าง 1 ชั้น	จำนวน	1	หลัง

1.3 สภาพชุมชนเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเป็นสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของจังหวัดตาก ซึ่งมีชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเมียนมา มีระยะทางยาวจากเหนือจรดใต้ถึง 580 กิโลเมตร และมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นกั้นอาณาเขต มีจุดผ่านแดนที่สำคัญคือ สะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา ที่ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมและจุดผ่านเข้าออกของสินค้าระหว่างประเทศมีมูลค่าปีละหลายพันล้านบาท

สภาพของชุมชนอำเภอแม่สอด และประชากรของ 5 อำเภอชายแดนฝั่งตะวันตกนี้ ซึ่งประกอบด้วย อำเภออุ้มผาง อำเภอพบพระ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง กว่าร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะอำเภอพบพระ เป็นแหล่งผลิตพืชอาหารที่สำคัญ เช่น กะหล่ำ มันฝรั่ง ส้ม ข้าวโพด และไม้ตัดดอก เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2550 บริษัท แม่สอดพลังงานสะอาด จำกัด ได้เข้ามาลงทุนก่อสร้างโรงงาน มูลค่า 2,065 ล้านบาท เพื่อผลิตเอทานอลพลังงานทดแทนเชื้อเพลิงจากอ้อย ทำให้อเภอแม่สอดและอำเภอใกล้เคียงมีแหล่งเพาะปลูกพืชอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากขึ้นอีกชนิดหนึ่งนั่นคือ อ้อย

ชุมชนของอำเภอแม่สอด ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนเป็นแหล่งท่องเที่ยวและยังเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมกว่า 260 แห่ง มีนักลงทุนเข้ามาตั้งโรงงานต่าง ๆ มากขึ้น เนื่องจากมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก อำเภอแม่สอด จึงเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่าง เป็นศูนย์กลางผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และทำขนส่งสินค้าออกไปยังประเทศเมียนมา ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ 1/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2558 ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้กำหนดให้ท้องที่ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่กุ ตำบลแม่ตาว ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่สอด และตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด ตำบลช่องแคบ ตำบลพบพระ และตำบลวาลีย์ อำเภอพบพระ ตำบลชะเนาะจื้อ ตำบลแม่จะเร และตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก” ดังนั้น วิทยาลัยการอาชีวศึกษาแม่สอดจึงอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

นักเรียนนักศึกษาที่เข้าศึกษาที่วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ส่วนมากมาจาก 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภออุ้มผาง อำเภอพบพระ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง ซึ่งอยู่ในแนวชายแดนไทย-เมียนมา สภาพภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง

2. การจัดการศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด มีพันธกิจในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และการบริการวิชาชีพ ให้กับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นโดยเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

ในปีการศึกษา 2562 หลักสูตรประเภทวิชาและสาขางานที่วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเปิดสอนมี ดังนี้ 1) สาขาวิชานยนต์ 2) สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง 3) สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ 4) สาขาวิชาช่างกลโรงงาน 5) สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม 6) สาขาวิชาการโรงแรม 7) สาขาวิชาการบัญชี 8) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 9) สาขาวิชาการตลาด 10) สาขาวิชาโลจิสติกส์ 11) สาขาวิชาช่างก่อสร้าง

3. วิสัยทัศน์วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เป็นสถาบันแห่งความรู้ทางวิชาชีพเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในท้องถิ่น และให้บริการวิชาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานสากลสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และชุมชน ในท้องถิ่นในพื้นที่ 5 อำเภอชายแดนฝั่งตะวันตกของจังหวัดตาก

4. พันธกิจวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

1. การเพิ่มจำนวนผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน หน่วยงานและการประกอบอาชีพอิสระ
2. จัดหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณภาพตรง ความต้องการของสถานประกอบการหรือประชาคมอาเซียน และสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
3. พัฒนาการจัดระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาและส่งเสริมการบริการวิชาการและวิชาชีพสู่สังคมชุมชนท้องถิ่นให้ได้รับมาตรฐานสากล
5. ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ การประกอบอาชีพอิสระ งานวิจัยให้ ได้รับคุณภาพและมาตรฐานสากล
6. การสนับสนุนส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทย พลโลก และนักเรียนนักศึกษาได้เข้ารับการฝึกอบรมให้มีจิตสำนึกและเสริมสร้าง การเป็นพลเมืองไทย และพลโลกที่ดี
7. การบริหารจัดการและการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
8. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

5. เป้าประสงค์วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

1. เพิ่มจำนวนผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและ มาตรฐานและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ
2. หลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณภาพตรงความ ต้องการของสถานประกอบการหรือประชาคมอาเซียน

3. ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษามีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพ
4. การบริการวิชาการและวิชาชีพสู่สังคมชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมได้มาตรฐานสากล
5. นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ การประกอบอาชีพอิสระ งานวิจัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล
6. นักเรียนนักศึกษาผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมมีจิตสำนึกและเสริมสร้างเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี
7. สนับสนุนส่งเสริมปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก
8. การบริหารจัดการและการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
9. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับห้องสมุด

1. ความหมายของห้องสมุด

คำว่า “ห้องสมุด” มีคำใช้อยู่หลายคำ ในประเทศไทยสมัยก่อนเรียก “หอหนังสือ” เป็นสถานที่สำหรับเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสารราชการ ซึ่งประกอบด้วยกฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย พระบรมราชโองการ ได้แก่ เรื่องราชการต่าง ๆ จดหมายตอบโต้ บันทึกเรื่องราว เป็นต้น ส่วนหนังสือทางพระพุทธศาสนาได้แก่ พระไตรปิฎก และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนานั้นจะมีสถานที่แยกเก็บต่างหาก สถานที่นี้จะสร้างขึ้นภายในวัดเรียกว่า “หอไตร” ปัจจุบันห้องสมุดได้เกิดขึ้นอย่างมากมายและมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เนื่องจากการขยายการบริการกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความพยายามที่จะตั้งชื่อสถานที่นั้นให้เด่นชัดถึงหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ จึงมีชื่อเรียกต่างกันไปจากคำว่าห้องสมุด เช่น สำนักหอสมุด สำนักวิทยบริการ ศูนย์วิทยบริการ เป็นต้น นักการศึกษาให้ความหมายของคำว่า “ห้องสมุด” ดังนี้

ลมูล รัตตากร (2552, น. 27) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดว่า เป็นที่รวบรวมหนังสือ วารสาร เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุที่สอดคล้องกับหลักสูตรในปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการสอนของครู และนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

รัฐจวน อินทรกำแหง และนวลจันทร์ รัตนกร (2554, น. 27) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดว่า หมายถึง สถานที่ที่มีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนั้นห้องสมุดสถานศึกษาจึงทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนรู้และเป็นองค์ประกอบสำคัญของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และมีบรรณารักษ์อำนวยความสะดวกผู้มาใช้บริการ

สรุปได้ว่า ห้องสมุด หมายถึง สถานที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ ทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทางการศึกษาทุกชนิดที่จัดไว้ อย่าง เป็นระบบเพื่อสะดวกแก่การให้บริการผู้เข้ามาศึกษาค้นคว้า โดยมีบรรณารักษ์บริหารจัดการสารสนเทศ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของห้องสมุดสถานศึกษา

ห้องสมุด เป็นแหล่งที่ให้ความรู้และส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้นห้องสมุดสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยแนวโน้มในการพัฒนาห้องสมุดสถานศึกษาในปัจจุบันมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้น จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มความสามารถเป็นการแสวงหาความรู้จากแหล่งสื่อ ประสบการณ์ต่าง ๆ รอบตัว โดยผ่านการสังเกต คิด พิจารณาวางแผนและปฏิบัติจริงตามที่ได้วางแผน จากนั้นจึงวิเคราะห์สิ่งที่ทำและผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งปรับปรุงแนวทางปฏิบัติได้เหมาะสม จนเกิดผลตามเป้าหมายแล้วจึงสรุปสร้างองค์ความรู้เป็นความรู้ของตนเองและนำไปใช้ในสถานการณ์เรียนรู้และสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต จากแนวดำเนินการดังกล่าวทำให้มองเห็นความสำคัญของแหล่งวิทยาการคือห้องสมุดมากขึ้น เพราะห้องสมุดสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าโดยอิสระนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการอ่าน มีนิสัยรักการค้นคว้า อันเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชาติต่อไป และมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สมปอง มิสสิตะ (2553, น. 14) ได้กล่าวถึงห้องสมุดกับการศึกษาว่า ห้องสมุดกับการศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างแยกกันไม่ได้ โดยเฉพาะการศึกษาในสถานศึกษาที่ต้องวางรากฐานทางการศึกษาให้มั่นคง และให้ผลตามเป้าหมายของการให้การศึกษา บทบาทของห้องสมุดมีความสำคัญยิ่งขึ้น เพราะเป็นเสมือนแหล่งทดลองการฝึกใช้สมองสติปัญญาของผู้เรียนจากพื้นฐานที่ได้รับฟังการบรรยายจากครูในห้องเรียน จากความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือ ฉะนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในการศึกษาค้นคว้าไปตลอดชีวิต การจัดห้องสมุดให้ผู้เรียนได้มาใช้ มาอ่าน มาตักดวงเอา วิชาความรู้ความรื่นรมย์ตามความต้องการและรสนิยมของตน จึงเป็นทางหนึ่งเพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามทั้งทางสมอง สติปัญญาและจิตใจ

อาภารัตน์ ขำสกุล (2553, น. 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดสถานศึกษาว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครู และผู้เรียนเพราะเป็นแหล่งเก็บรวบรวม และให้บริการวัสดุสารนิเทศ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนที่สำคัญของสถานศึกษา เพราะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มาศึกษาหาความรู้ เรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ห้องสมุดยังเป็นแหล่งพัฒนาลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์อันสำคัญยิ่งคือนิสัยใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนิสัยสำคัญที่สถานศึกษาต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การที่สถานศึกษามีห้องสมุดที่ดี มีบริการที่ดี ย่อมมีโอกาสที่จะสร้างลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

เอี่ยมพร ทศนประสิทธิ์ผล (2554, น. 39-40) ให้ความเห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญ ดังนี้

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมทั้งความรู้ความบันเทิง ที่ผู้ใช้สามารถเลือกสรรได้อย่างเสรีตามความต้องการ ทำให้เป็นคนฉลาดทันเหตุการณ์
2. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้เพราะห้องสมุด มีบริการสื่อโสตทัศน เช่น วิทยุทัศน์ บริการวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ บริการ Online เป็นต้น ผู้ใช้จะได้รับทั้ง ความบันเทิงและความรู้ในขณะเดียวกัน และสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทุกมุมโลก
3. ห้องสมุดช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ผู้ใช้ห้องสมุดที่ได้รับความบันเทิงมักจะติดใจกลับมาอ่านเรื่องอื่น ๆ ทำให้เป็นนิสัย เกิดความต้องการหนังสือเป็นอาหารสมองอีกอย่างหนึ่ง
4. ห้องสมุดเป็นแหล่งสารสนเทศที่กว้างไกลรับใช้สังคม ที่เรียกว่า เอเวอร์ออนเวอร์ด (Ever Onward) หมายถึง ผู้ใช้บริการสามารถท่องเที่ยวไปได้ไกลอย่างไม่มีขอบเขต เช่น ใช้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถส่งจดหมายหรือรับข่าวสารจากผู้ที่อยู่ห่างไกลได้ฉับไวจากบริการ E-mail หรือสามารถสืบค้นสารสนเทศได้ทั่วโลกโดยใช้บริการ World Wide Web เป็นต้น
5. ห้องสมุดเป็นสถานที่ไร้พรมแดน ผู้ให้บริการเต็มใจบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติเป็นมิตรภาพไร้พรมแดน (Friendship Beyond Frontiers) หมายถึง ทุกคนสามารถรับบริการได้อย่างเสมอภาค เป็นห้องสมุดปราศจากกำแพง (Library without wall)

สมจิต พรหมเทพ (2554, น. 45-46) ให้ความเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดไว้ว่าห้องสมุดมีความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้เป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ รอบรู้ข้อมูลข่าวสาร ทันโลกทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
2. ช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า เพราะการที่ได้เข้าไปอ่านไปใช้บริการบ่อย ๆ หรือเพียงอ่านข่าว ดูภาพหรือการอ่านเพื่อความบันเทิงก็ตาม เมื่อทำบ่อยครั้งก็จะเกิดความเคยชินในการอ่าน เกิดความอยากดู อยากอ่านต่อไป นั่นคือเริ่มมีนิสัยรักการอ่านนั่นเอง
3. ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถนำความรู้จากการอ่าน การศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน การพัฒนาบุคลิกภาพหรือกิจกรรมที่เป็นงานอดิเรกได้
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัว เพราะความรู้ที่ได้จากการดูการอ่าน การค้นคว้าสารสนเทศต่าง ๆ จะสามารถนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของตนให้ดีขึ้น
5. พัฒนาด้านการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบเพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เป็นรากฐานของการพัฒนาทุกด้าน การที่ได้รู้จัก ใช้บริการสารสนเทศ มีผลให้การศึกษาเล่าเรียนประสบผลสำเร็จ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปอยู่ใน สังคมแล้วก็ยังไม่สิ้นสุดการศึกษา ยังมีการศึกษาด้วยตนเองต่อไป เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ได้โดยวิธีหาซื้อสารสนเทศศึกษาเอง หรือใช้บริการของ ห้องสมุดอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคม
6. ช่วยทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เพราะห้องสมุดจะรวบรวมสะสมมรดกด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดั่งามของมนุษยชาติในรูปของสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อสืบทอดสู่อนุชนรุ่นหลัง

7. ส่งเสริมความเป็นระเบียบวินัย เพราะห้องสมุดทุกแห่งมีกฎระเบียบที่ทุกคนต้องปฏิบัติและยังจัดให้บริการสมาชิกทุกคนอย่างเสมอภาค ซึ่งการจัดระบบต่าง ๆ ของห้องสมุดอย่าง เป็นระเบียบจะมีส่วนช่วยส่งเสริมความมีระเบียบวินัยแก่ผู้ใช้ด้วย

สรุปได้ว่า ห้องสมุดสถานศึกษามีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน เป็นแหล่งรวมความรู้ข่าวสารที่ครูและนักเรียนใช้เป็นสถานที่ค้นคว้าศึกษาหาความรู้ข่าวสารต่าง ๆ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร อันเป็นผลส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรและเป็นแหล่งบริการชุมชนเข้าใช้ศึกษาหาความรู้ข่าวสาร

1.3 วัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถานศึกษา

ห้องสมุดสถานศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้นนั้น เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้ที่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติม ได้มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ภิญญาพร นิตยประภา (2553, น. 14) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของห้องสมุดสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน
2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง
4. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้และระมัดระวังรักษาหนังสือและวัสดุเพื่อการศึกษ่อื่น ๆ ใน

ห้องสมุด

5. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม
6. เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 195–196) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษา โดยเป็นแหล่งที่ให้การศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษาได้แก่ ครู และ

ผู้เรียน

2. เพื่อความรู้และข่าวสาร โดยห้องสมุดที่ทันสมัย นอกจากจะเป็นที่รวบรวมตำรา หนังสือและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ แล้ว ยังเป็นแหล่งที่จะให้บริการในด้านข่าวสาร ความรู้ทั่วไป

3. เพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยห้องสมุดจะเป็นแหล่งหนังสืออ้างอิงที่ใช้เป็นการค้นคว้า

ทำการวิจัย

4. เพื่อความจรรโลงใจ โดยเป็นแหล่งที่มีหนังสือที่เป็นหนังสือบันเทิงหรือการจัด

กิจกรรมการฉายภาพยนตร์ วีดิทัศน์เพื่อความจรรโลงใจ

5. เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยมีมุมที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นที่ผ่อนคลายจากการเรียนในห้องเรียน

สรุปได้ว่า การจัดห้องสมุดสถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อบริการครูและนักเรียนให้ได้ศึกษาค้นคว้า จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นำไปพัฒนาปรับตนเองให้เข้ากับสังคมและเพื่อบริการชุมชน รวมทั้งเพื่อความจรรโลงใจและเพื่อพักผ่อนหย่อนใจด้วย

1.4 หน้าที่ของห้องสมุดสถานศึกษา

ห้องสมุดสถานศึกษามีหน้าที่ให้ความรู้หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับครูและนักเรียนได้เป็นอย่างดีและได้มีผู้กล่าวถึงหน้าที่ห้องสมุดสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ภิญญาพร นิตยประภา (2553, น. 11-12) ได้กล่าวว่า เพื่อให้วัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถานศึกษาบรรลุผลอย่างแท้จริง ห้องสมุดสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางด้านวิชาการ ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางการอ่าน (Reading Center) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อ่านหนังสือโดยเสรี จะสามารถพัฒนาทักษะและรสนิยมได้เป็นอย่างดี
2. เป็นศูนย์ปฏิบัติการเพื่อศึกษาวิจัย (Research Center) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ตามลำพังหรือทำงานเป็นกลุ่ม
3. เป็นศูนย์กลางวัสดุ (Materials Center) เพื่อรวบรวมวัสดุสิ่งพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ สำหรับบริการครูและนักเรียน
4. เป็นศูนย์กลางแนะแนวการอ่าน (Reading Guidance Center) บริการแนะแนวการอ่านเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับคำแนะนำเป็นรายบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม การศึกษา และอาชีพ
5. เป็นศูนย์กลางการสอน (Instructional Center) การสอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุดจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น เป็นการปรับปรุงคุณภาพในด้านการเรียนการสอนของครู โดยห้องสมุดจัดหนังสือไว้ตามที่ครูต้องการใช้ในการสอนต่าง ๆ
6. เป็นศูนย์กลางการฝึกวิจารณ์งานในการอ่าน (Find the Fact) และขยายขอบเขตการอ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การมีวิจารณ์งานในการอ่านทำให้ได้ประโยชน์จากการค้นคว้ามากขึ้น

1.5 องค์ประกอบสำคัญของห้องสมุดสถานศึกษา

ห้องสมุดสถานศึกษาที่ดีมีองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

สมาน ลอยฟ้า (2554, น. 44) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานห้องสมุดให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญของห้องสมุด ดังนี้

1. อาคารสถานที่ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของห้องสมุด เพราะเป็นที่รวบรวมสิ่งพิมพ์และวัสดุที่คนใช้ห้องสมุดได้เข้ามาอ่านหนังสือและศึกษาค้นคว้า และทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นการจัดตั้งห้องสมุดจึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 สถานที่ตั้ง ควรตั้งอยู่ในที่ศูนย์กลางซึ่งผู้เข้ามาได้สะดวก ปราศจากเสียงรบกวนและมีแสงสว่างเพียงพอ อาคารถ่ายเทได้สะดวกและควรเป็นที่ซึ่งสามารถขยายออกไปได้ในภายหน้า

1.2 ลักษณะของอาคารอาจจะอาคารเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคารก็ได้ แต่ควรออกแบบให้ได้ประโยชน์ ทั้งในการใช้สอยและความสวยงาม มีความทนทานแข็งแรงสามารถรับน้ำหนักทั้งหนังสือวัสดุ และครุภัณฑ์ได้

1.3 ขนาดและเนื้อที่ของห้องสมุด ต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด

2. วัสดุของห้องสมุด หมายถึง สิ่งที่ห้องสมุดจัดหามาไว้เพื่อบริการผู้ใช้ห้องสมุด แยกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 วัสดุพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค ซึ่งห้องสมุดจัดหามาให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2.2 วัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ภาพแผ่นภูมิ แผนที่ ลูกโลก หุ่นจำลอง เทปเสียง ภาพเลื่อน เครื่องฉายภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. ครุภัณฑ์ หมายถึง วัสดุทนทานต่าง ๆ ของห้องสมุดที่จะอำนวยความสะดวกในการเก็บหนังสือและให้บริการแก่ผู้ใช้ ได้แก่ ชั้นวางหนังสือ ชั้นวางนิตยสารและหนังสือพิมพ์ ตู้จุลสาร ตู้บัตรรายการ ตู้เก็บของ ตู้และป้ายนิทรรศการ โต๊ะ และเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ โต๊ะทำงาน บรรณารักษ์ ที่รับ-จ่ายหนังสือ รถเข็นหนังสือ และอ่างล้างมือ

นอกจากนี้ห้องสมุดยังจำเป็นต้องมีเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการดำเนินงานอีกมากมาย เช่น ที่กั้นหนังสือ ป้ายติดชั้นบอกหมวดหมู่ ก่องใส่บัตร อุปกรณ์ซ่อมหนังสือ อุปกรณ์จัดนิทรรศการ วัสดุอุปกรณ์ ตกแต่งห้องสมุด เป็นต้น

4. บุคลากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติการในห้องสมุด ซึ่งได้แก่ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ นักการภารโรง

5. งบประมาณ จะต้องพอเพียงต่อการดำเนินงานของห้องสมุด

6. การบริการ หมายถึง สิ่งที่ห้องสมุดจัดให้เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ในด้านหนังสือ สิ่งพิมพ์และวัสดุอื่น ๆ เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญ ที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่ผู้เรียนเพื่อเป็นการปูพื้นฐานไปสู่การศึกษาในขั้นสูงต่อไป ห้องสมุดจึงมุ่งบริการแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า สำหรับบริการแก่ครูก็มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร บริการที่สำคัญของห้องสมุด ได้แก่ บริการให้ยืมหนังสือ บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะนำแนวการอ่าน บริการสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545, น. 7-8) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของห้องสมุดไว้ ดังนี้

1. วัสดุสารนิเทศ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของห้องสมุด วัสดุสารนิเทศมี 2 ประเภท ประเภทแรก คือ วัสดุตีพิมพ์ ได้แก่หนังสือประเภทต่าง ๆ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร ภาพ และ กฤตภาค

2. บุคลากร เป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นผู้ดำเนินงานห้องสมุดให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย บรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และนักการภารโรง นักวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

3. อาคารสถานที่ จำเป็นต้องมีสถานที่จัดห้องสมุด ควรให้ความสะดวกในการไปมาแก่ผู้ใช้และมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับจัดเป็นวัสดุ หนังสือ ครุภัณฑ์การอ่านหนังสือและที่ทำงานของบุคลากร

4. ครุภัณฑ์ ใช้เป็นที่เก็บวัสดุสารนิเทศ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ครุภัณฑ์ที่จำเป็น ได้แก่ ชั้นวางหนังสือ ชั้นวารสาร โต๊ะ เก้าอี้ ตู้บัตรรายการจัดให้มีเท่าที่จำเป็นก่อน หากเป็นไปได้ควรจัดให้มีครุภัณฑ์ตามเกณฑ์ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ครุภัณฑ์ควรมีความคงทน สะดวกในการเคลื่อนย้ายและรักษาความสะอาด มีขนาดและสัดส่วนพอเหมาะกับการใช้สอย

5. การเงิน หมายถึง แหล่งที่มาของเงินและการใช้จ่ายเงินตามระเบียบของราชการ แหล่งเงินที่สำคัญ คือ เงินงบประมาณที่ทางราชการจัดสรรให้ในแต่ละปี เงินนอกงบประมาณที่ทาง

สถานศึกษาดำเนินการเอง ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดจำเป็นต้องศึกษาระเบียบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทางราชการและใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณเพื่อดำเนินไปอย่างถูกต้อง

6. การประชาสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์ คือ จูงใจให้ครู ผู้เรียนและผู้สนใจเข้ามาใช้บริการของห้องสมุดมากขึ้น เผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ และความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ของห้องสมุดให้ทราบ ใช้ประชาสัมพันธ์หลายวิธีและสื่อหลายประเภท

7. ผู้ใช้ หมายถึง ผู้มารับบริการห้องสมุดได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และชุมชน เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของห้องสมุด เพราะเมื่อตั้งห้องสมุดขึ้นแล้วมีผู้มาใช้บริการน้อยย่อมไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ควรให้ผู้มาใช้จำนวนมาก

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของห้องสมุดนั้นจะประกอบด้วยหลายอย่าง แต่ที่จะทำให้การดำเนินการห้องสมุดประสบความสำเร็จ คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ ท้ายสุดคืออาคารสถานที่ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะขาดมิได้

1.6 บทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด

ห้องสมุดสถานศึกษามีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้สนับสนุน ดูแล กำกับติดตามหรือดำเนินกิจกรรมของห้องสมุดได้ตามหน้าที่หรือบทบาทของแต่ละบุคคล ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงหน้าที่หรือบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดไว้ ดังนี้

กุหลาบ ปิ่นลายนาค (2555, น. 12-14) ได้กล่าวถึงบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดว่ามีโดยใช้ห้องสมุดเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบรรณารักษ์ มีบทบาท ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ศึกษาวิธีจะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด

1.2 ประชุมเพื่อแจ้งนโยบายและกำหนดแนวทางที่จะปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดให้กับครู

1.3 จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด

1.4 แจ้งรายละเอียดวิธีการปฏิบัติแก่ครู กำหนดระยะเวลาปฏิบัติตามแผน มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกัน

1.5 มอบหมายงานให้ฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด เพื่อรายงานความก้าวหน้าตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่อาจมีขึ้นในการทำงาน

1.6 ติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

1.7 ให้ขวัญและกำลังใจโดยใช้ความเป็นกันเอง ในการติดตามงานพร้อมให้คำปรึกษาคำแนะนำ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

2. บทบาทครู

2.1 ศึกษาหลักสูตรในรายวิชาที่สอน เพื่อเลือกเรื่องที่จะสอนควรพิจารณาว่าจุดประสงค์ใดที่จะใช้ห้องสมุด

2.2 สืบค้นหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ที่ต้องการใช้ด้วยตนเอง เพื่อดูว่ามีเพียงพอหรือไม่

2.3 ติดต่อบรรณารักษ์ เพื่อให้เตรียมสิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ ไว้เป็นการเฉพาะและขอจองห้องสมุดโดยกำหนดวันเวลาไว้ล่วงหน้า

2.4 แนะนำวิธีค้นคว้าเรื่องราวจากหนังสือสิ่งต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน

3. บทบาทของบรรณารักษ์

3.1 จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อ โสตทัศนต่าง ๆ ตามความต้องการของครู

3.2 ทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าใช้ห้องสมุด

3.3 ให้คำปรึกษาแนะนำครูให้รู้แหล่งค้นคว้าและเกิดความพอใจในการใช้เครื่องมือและสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3.4 ศึกษาหลักสูตรอย่างละเอียด เพื่อร่วมมือกับครูในการจัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชาที่เปิดสอน

3.5 จัดเตรียมหนังสือสิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะบริการก่อนเปิดภาคเรียน

3.6 จัดทำเอกสารบรรณานุกรมของสื่อที่ต้องใช้ โดยมีรายละเอียดตามกฎหมายของการทำบรรณานุกรม

กรมวิชาการ (2545, น. 187-190) ได้กำหนดบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องสมุดไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ให้การสนับสนุน ร่วมมือช่วยเหลืองานห้องสมุด ดังนี้

1.1 ให้ความสำคัญต่อห้องสมุดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

1.2 ให้ความสนับสนุนด้านการเงินและกำลังคน

1.3 เข้าใจบทบาทของห้องสมุดและให้กำลังใจบรรณารักษ์

1.4 ส่งเสริมให้ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาและศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพของตน เพื่อทราบความก้าวหน้าใหม่ ๆ ในวงการบรรณารักษ์ศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ และเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานระหว่างเพื่อนครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ด้วยกัน

1.5 ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

1.6 เป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์กับครูผู้สอน

2. บรรณารักษ์ หรือครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินงานห้องสมุดให้ประสบความสำเร็จในลักษณะห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนโดยเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารและบริการห้องสมุดเพื่อสะดวกแก่ผู้ใช้ทุกวิถีทาง บรรณารักษ์ทำหน้าที่ ดังนี้

2.1 วางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2.2 ร่วมกับครูเลือกและจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ จัดหาสื่อ/โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้เป็นอุปกรณ์การสอน

2.3 ทำงานเทคนิคต่าง ๆ เช่น จัดหมวดหมู่หนังสือ ทำบัตรรายการจัดหนังสือชั้นชั้น และทำกฤตภาค

2.4 ตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า บริการหนังสือเพื่อการค้นคว้า

2.5 บริการข่าวสารและบทความทางวิชาการที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์

- 2.6 สอนวิธีใช้ห้องสมุด
- 2.7 จัดกิจกรรมห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น เล่าเรื่องจากหนังสือ จัดประกวดต่าง ๆ จัดป้ายนิเทศวันสำคัญต่าง ๆ
- 2.8 แนะนำหนังสือใหม่ และหนังสือที่น่าสนใจ
- 2.9 บริการให้ยืมหนังสือ และสื่อ/วัสดุทัศนวัสดุต่าง ๆ
- 2.10 ประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

3. ครูผู้สอนรายวิชา หมายถึง ครูทุกคนที่สอนวิชาต่าง ๆ ในสถานศึกษา ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมากต่อความสำเร็จของการดำเนินงานห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน เพราะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน มีโอกาสชักจูงผู้เรียนเห็นความสำคัญของห้องสมุด ตลอดจนให้กิจกรรมผู้เรียนเพื่อเข้าศึกษาค้นคว้าโดยใช้บริการห้องสมุดและนำหนังสือไปใช้สอนในห้องเรียนด้วย ครูผู้สอนมีหน้าที่ดังนี้

3.1 ร่วมมือกับบรรณารักษ์ หรือครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ในการจัดซื้อวัสดุ หนังสือ เอกสาร วัสดุต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เช่น แนะนำรายชื่อหนังสือที่ควรจัดให้มีในห้องสมุด ปรึกษาหนังสือเอกสารหรือบอกแหล่งที่ให้ความอนุเคราะห์ ชักชวนผู้เรียนปรึกษาหนังสือแก่ห้องสมุด

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการ โดยร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ ดังนี้ คือ พาผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด อธิบายวิธีค้นคว้าอย่างง่าย ส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านหนังสือและค้นคว้าในห้องสมุด

3.3 สนับสนุนผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุด ตลอดจนมีส่วนในการประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนในการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า ด้วยการเข้าใช้อย่างสม่ำเสมอ และปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุดอย่างเคร่งครัด

ศรีรัตน์ เจริญถิ่นจันทร์ (2554, น. 155-157) ได้กล่าวถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดสถานศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เป็นแหล่งส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การศึกษาด้วยตนเองของผู้เรียนต่อบ้านหรือครอบครัว ห้องสมุดจะทำหน้าที่เป็นแหล่งส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างดีได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบายดูแลและควบคุมการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา โดยส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและติดตามการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ หากมีปัญหาอุปสรรคในการสอนโดยใช้ห้องสมุด ควรวางแผนเพื่อแก้ปัญหาต่อไปเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการดำเนินงานและการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด ส่งเสริมผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน สนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์ได้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบห้องสมุด และให้มีส่วนร่วมในการจัดงบประมาณและวางแผนการดำเนินงานห้องสมุด

2. ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด คือ ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ ซึ่งทำหน้าที่โดยตรงต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ครูบรรณารักษ์จะต้องหาวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้วัสดุห้องสมุดได้ถูกใช้ บรรณารักษ์จะต้องทำตัวให้เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส นำเข้าหาและเต็มใจให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนและครูที่เข้าไปใช้ห้องสมุด มีความขยันอดทนในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานให้เหมาะสม ควรมีเวลาจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มากและทำอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอ เลือกกิจกรรมตามความ

เหมาะสม ให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในการเตรียมการสอนโดยใช้ห้องสมุด ช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้ห้องสมุด แนะนำการใช้คู่มือต่าง ๆ ในห้องสมุด และจัดห้องสมุดให้ดึงดูดความสนใจ ใฝ่ใจให้อยากเข้าไปใช้ และสร้างบรรยากาศให้อบอุ่นเป็นกันเอง

3. ครูผู้สอน มีส่วนผลักดันให้ผู้เรียนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดได้ทุกวิชา โดยร่วมมือกับครูบรรณารักษ์กำหนด ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ เท่ากับการบังคับให้ผู้เรียนไปอ่านหนังสือ เมื่อทุกวิชาทำเช่นนี้ผู้เรียน ต้องอ่านหนังสือมากขึ้น จนกระทั่งเคยชินกับการอ่าน และการค้นคว้าด้วยตนเอง

4. ผู้รายงาน มีตำแหน่งเป็นรองผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับมอบหมายให้มีความรับผิดชอบห้องสมุดสถานศึกษาได้ร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ เพื่อวางแผนสนับสนุนให้ครู ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุด ประชุมปรึกษาคณะกรรมการห้องสมุดทุกครั้งที่มีปัญหาอุปสรรคร่วมกันแก้ไขให้การดำเนินงานห้องสมุดเป็นไปด้วยดี ผู้รายงานจึงควรได้มีส่วนร่วมในการการจัดกิจกรรมนิยักรักการอ่าน และสอนวิธีการใช้ห้องสมุดแก่ผู้เรียนด้วย

วาณี ฐาปนวงศ์คานติ (2553, น. 4) ได้กล่าวว่า จากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์จึงต้องมีบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับผู้ใช้บริการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโลกยุคเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยมีบทบาท ดังนี้

1. เป็นนักจัดการและนักบริหาร บรรณารักษ์ต้องรู้วิธีการจัดการเลือกข้อมูลให้เหมาะสม เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เป็นที่ปรึกษาข้อมูลในด้านข่าวสารและรู้วิธีการบริการข้อมูลทันสมัยให้แก่ผู้ใช้ ตลอดจนรู้จักบริหารข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้สูงสุด

2. มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องรู้ทุกเรื่อง ไม่เฉพาะสิ่งพิมพ์ รู้วิธีใช้เครื่องมือและสารนิเทศทุกรูปแบบและนำมาให้บริการ เพื่อให้สอดคล้องกับโลกยุคพัฒนาไร้พรมแดน เป็นโลกข่าวสารที่ห้องสมุดต้องเสนอให้แก่ผู้ใช้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเครื่องหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหลาย

3. เป็นนักวิจัยและประเมินผลงาน บรรณารักษ์ไม่มีหน้าที่บริการเท่านั้น จำเป็นต้องเป็นนักวิจัย เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงงานให้ทันสมัยและสนองความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนต้องรู้จักประเมินผลงาน ทั้งส่วนตัวและของผู้ร่วมงานเพื่อการพัฒนางานให้มีคุณภาพ

4. เป็นนักพัฒนา ด้วยการพัฒนาตนเองและผู้ร่วมงานให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดผลมากที่สุด สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรไปพร้อมการเปลี่ยนแปลงของสังคม จะได้ข้อมูลมาใช้ได้อย่างเหมาะสมเป็นการประหยัดเวลา และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องห้องสมุดสถานศึกษา ที่จะดำเนินการห้องสมุดพัฒนา ก้าวหน้ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา บรรณารักษ์ ครูผู้สอน และบุคลากรที่ได้รับแต่งตั้งให้ดูแลห้องสมุด สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ห้องสมุดพัฒนาและก้าวหน้าสอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียนคือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจบริหารจัดการงบประมาณ ควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับห้องสมุดได้เป็นอย่างดี

1.7 การให้บริการของห้องสมุดสถานศึกษา

ห้องสมุดสถานศึกษาที่ดีควรมีการให้บริการต่าง ๆ อย่างหลากหลายเพื่อให้การดำเนินงานห้องสมุดประสบผลสำเร็จและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีได้มีผู้ได้กล่าวถึงการบริการของห้องสมุดสถานศึกษา ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2545, น. 223–258) ได้แบ่งงานบริการห้องสมุดเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. บริการห้องสมุด แบ่งการบริการตามกลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 บริการสำหรับผู้เรียนที่ห้องสมุดนิยมนัด มีดังนี้

1.1.1 บริการพื้นฐาน

- 1) บริการให้อ่าน
- 2) บริการยืม - คืน
- 3) บริการหนังสือจอง

1.1.2 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

- 1) บริการตอบคำถาม
- 2) บริการแนะแนวการอ่าน
- 3) บริการบรรณานุกรม
- 4) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด

1.1.3 บริการสื่อภาพและเสียง

1.2 บริการสำหรับครู ควรดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 บริการยืม - คืน

1.2.2 บริการบรรณานุกรมหรือบริการรายชื่อหนังสือ

1.2.3 บริการสื่อ/โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ

1.2.4 บริการแก่ครูในการนำนักเรียนเข้ามาค้นคว้าในห้องสมุด

1.3 บริการชุมชน ควรดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้าใช้ห้องสมุด

1.3.2 จัดห้องสมุดเคลื่อนที่เป็นกล่องหนังสือหมุนเวียนไปยังชุมชน

1.3.3 จัดตั้งกลุ่มผู้อ่านหนังสือให้ผู้อื่นฟัง

1.3.4 จัดกลุ่มสนใจ

1.3.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1.3.6 จัดเผยแพร่ข่าวสารและเรื่องราวที่น่าสนใจต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น การกระจาย

เสียง แผ่นปลิว แผ่นพับ เป็นต้น

2. กิจกรรมห้องสมุด แบ่งออกได้ 4 ประเภท ดังนี้

2.1 กิจกรรมส่งเสริมความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุด

2.2 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.3 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

2.4 กิจกรรมส่งเสริมความรู้ทั่วไปและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จุมพจน์ วณิชกุล และคณะ (2552, น. 45) ได้กล่าวถึงการบริการห้องสมุดไว้ ดังนี้

1. งานรับจ่ายหนังสือ ได้แก่ การให้คนยืมหนังสือออกไปใช้นอกห้องสมุดและรับคืนหนังสือ มีการเก็บระเบียบการยืมทำสถิติ การยืมรายวัน รายเดือนและรายปี ทำหนังสือทวงผู้ยืมไปเมื่อเกินกำหนดส่ง สอดบัตรคืนหนังสือ และเก็บหนังสือเข้าชั้น นอกจากนี้ยังช่วยให้บริการตอบคำถามที่ง่าย ๆ เช่น การค้นบัตรรายการ และการแจ้งที่อยู่ของหนังสือ เป็นต้น

2. บริการตอบคำถามและหนังสืออ้างอิง แนะนำการใช้หนังสืออ้างอิง

3. บริการแนะแนวการอ่าน เช่น การจัดการเล่าเรื่องหนังสือ นำการอ่านหนังสือ จัดนิทรรศการ และการจัดแนะแนวการอ่านแบบต่าง ๆ เป็นต้น

4. บริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

5. บริการแนะนำผู้เรียนให้รู้จักหนังสือและห้องสมุด

6. บริการตรวจวินิจฉัยสารและหนังสือ

7. บริการแปล

8. บริการบรรณานุกรม

9. บริการอื่น ๆ บริการหนังสือสงวน จัดหนังสือให้ใช้เฉพาะชั้นหรือกลุ่ม การช่วยค้นคว้าและวิจัยต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การบริการห้องสมุดนั้นมีหลายอย่าง ห้องสมุดสถานศึกษาสามารถเลือกหรือกำหนด การให้บริการแก่ผู้เรียน ครู และชุมชนได้ตามความเหมาะสมและตามสภาพความพร้อมของห้องสมุดของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี

1.8 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องสมุดสถานศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องสมุดสถานศึกษาได้มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้ กุหลาบ ปันลายนาค (2555, น. 15-16) ได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีดำเนินการของครูผู้สอนโดยใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ศึกษาแผนการเรียนในรายวิชาที่จะสอน เพื่อพิจารณาว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อใดที่จะสอนโดยใช้ห้องสมุด

2. ศึกษาเนื้อหาสาระที่จะสอนโดยใช้ห้องสมุดเพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

3. สำนวหนังสือสิ่งพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ว่ามีจำนวนเพียงพอหรือไม่

4. วางแผนร่วมกับบรรณารักษ์เกี่ยวกับหนังสือและสื่อต่าง ๆว่าจะใช้จำนวนเท่าใด

5. ทำบันทึกการสอนตามแผนการสอนอย่างละเอียดเพื่อดำเนินการสอนตามขั้นตอน

6. จงวันที่เวลาที่จะให้ผู้เรียนมาค้นคว้าในห้องสมุดและกิจกรรมที่ต้องการให้บรรณารักษ์ร่วมมือ

7. แจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะให้ผู้เรียนเข้าค้นในห้องสมุดวันเวลาใด กำหนดหัวข้อและแบ่งกลุ่มมอบหมายงานตามแผนที่วางไว้

8. ครูนำผู้เรียนเข้าห้องสมุดตามวัน เวลาที่จองไว้ โดยดำเนินการตามแผน

8.1 ผู้เรียนแยกตามกลุ่มที่กำหนดไว้แต่ละกลุ่มมีหนังสือ สื่อต่าง ๆ ตามที่บรรณารักษ์เตรียมไว้

8.2 ครูอธิบายจุดประสงค์ขอบเขตของเรื่องและหัวข้อต่าง ๆ

8.3 ต้องการค้นพร้อมทั้งแนะนำหนังสือโดยมีบรรณารักษ์ให้ความร่วมมือ

8.4 ประเมินผลการสอนโดยใช้ห้องสมุดตามลักษณะความเหมาะสมของรายวิชา เช่น รายงานปากเปล่า เขียนรายงานการอภิปราย การวิจารณ์ เป็นต้น

8.5 ก่อนหมดเวลา 5 นาที ครู ให้ผู้เรียนเก็บสิ่งพิมพ์เพื่อทุกชนิดเข้าที่เดิม

8.6 ครูลงนามในสมุดบันทึกการค้นคว้าเป็นรายวิชาซึ่งห้องสมุดจัดไว้และนำผู้เรียนออกจากห้องสมุดอย่างมีระเบียบ

การนำผู้เรียนเข้าห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้านี้ ครูต้องควบคุม ดูแลช่วยเหลือ ไม่ควรปล่อยผู้เรียนไว้ตามลำพังให้เป็นภาระหน้าที่ของบรรณารักษ์ เพราะการที่ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้านั้นอยู่ในความรับผิดชอบของครูเช่นเดียวกับการสอนในชั้นเรียน

1.9 การจัดกิจกรรมของห้องสมุด

ลักษณะของกิจกรรมของห้องสมุดมีดังนี้ (วาณี ฐานวงศ์ศานติ, 2553, น. 155-162)

1. **กิจกรรมที่จัดในห้องสมุด** กิจกรรมประเภทนี้ บรรณารักษ์อาจจัดได้หลายอย่างจะเป็นทั้งกิจกรรมถาวรหรือกิจกรรมชั่วคราว ซึ่งกิจกรรมบางประเภทจัดได้ทั้งในห้องสมุดและบนเวที ดังนั้น บรรณารักษ์ควรจัดให้เหมาะสมกับโอกาส มีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ การแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด การตอบคำถาม การใช้โสตทัศนวัสดุ การแนะนำหนังสือ การแนะนำแนวการอ่าน การเล่าเรื่องหนังสือ การเล่านิทาน มุมเกม เป็นต้น

2. **กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาในหลักสูตร** ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด การแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด การสอนวิชาการในห้องสมุด การรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชาต่าง ๆ การประกวดเรียงความหรือคำขวัญ การวาดภาพประกอบการเล่าเรื่อง นิทรรศการวันสำคัญ เป็นต้น

3. **กิจกรรมที่จัดบนเวที** กิจกรรมประเภทนี้เป็นการรวบรวมผู้ร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก กิจกรรมประเภทนี้จึงต้องเด่น เป็นจุดสนใจในเวลาเฉพาะ การจัดกิจกรรมบนเวทีที่สำคัญ เช่น การอภิปราย การโต้วาที การแสดงละคร (จากตอนใดตอนหนึ่งของหนังสือ) การเล่านิทาน ประกอบหุ่น การวาดภาพประกอบการเล่านิทาน การสนทนาเรื่องหนังสือ การแนะนำหนังสือ การเล่านิทานจากภาพ เป็นต้น

4. **กิจกรรมประเภทแข่งขันหรือประกวดต่าง ๆ** เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และสนับสนุนการอ่าน อาจจัดกิจกรรมประเภทแข่งขันโดยผู้ชนะจากการตอบควรได้รับรางวัล รางวัลก็ควรเป็นหนังสือเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม กิจกรรมประเภทนี้อาจซ้ำกับกิจกรรมที่จัดในห้องสมุดหรือเกี่ยวกับวิชาในหลักสูตร ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การแข่งขันตอบปัญหา การประกวดคำขวัญและเรียงความ การประกวดสิ่งประดิษฐ์ การแข่งขันและประกวดการอ่าน เป็นต้น

5. **กิจกรรมที่จัดในรูปแบบชุมนุม** ห้องสมุดอาจจัดตั้งชุมนุมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุดได้ สมาชิกจะช่วยเผยแพร่กิจกรรมของห้องสมุดได้อย่างรวดเร็วและเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมนุม กิจกรรมประเภทนี้ เช่น ชุมนุมห้องสมุด ชุมนุมนักอ่าน วันที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด เช่น สัปดาห์หนังสือ สัปดาห์ห้องสมุด วันสุนทรภู่ เป็นต้น

6. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ทั่วไปและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ควรจัดให้ความรู้และส่งเสริมในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การถ่ายภาพนิ่ง การฉายภาพยนตร์ การฉายวีดิทัศน์ การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การโต้วาที การสนทนา เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมของห้องสมุด เป็นความมุ่งหวังให้เกิดนิสัยการรักการอ่าน การค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การจัดกิจกรรมห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและการกระตุ้นนักเรียนได้รักการอ่านศึกษาค้นคว้า บรรณารักษ์ควรระลึกถึงในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร จัดเพื่อใครจะจัดอย่างไร มีการเตรียมตัวและวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นเกิดผลคุ้มค่า ห้องสมุดจึงควรวางแผนกิจกรรมห้องสมุดไว้ตลอดปีการศึกษา

การอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

ผู้เชี่ยวชาญ และนักการศึกษาด้านการอ่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

อรัญญา ฤาชัย (2551, น. 18) ได้ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำหรือความเข้าใจตัวอักษรออกมาเป็นความคิด สามารถนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ศศิธร วงศ์ชาติ (2552, น. 12) ได้ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิดไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งต้องอาศัยทักษะ การวิเคราะห์คำ ถอดความ ตีความ ขยายความ และประสบการณ์ของผู้อ่าน

เตือนใจ กรวยกระโทก (2551, น. 15) ได้ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของตัวอักษร เป็นความคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิมแล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

Harris and Smith (อ้างถึงใน ทิพาภรณ์ กาพะสิน, 2551, น. 10) ได้ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง รูปแบบของการสื่อความหมาย แลกเปลี่ยนความคิด ข่าสารความรู้ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน นั่นคือผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตน บนกระดาษไปตามภาษาของแต่ละคนและผู้อ่านก็พยายามอ่านให้ได้ความหมายที่ผู้เขียนได้เขียนไว้

จากความหมายของการอ่านข้างต้นสรุปได้ว่าการอ่าน หมายถึง เป็นกระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ ตัวอักษร เป็นความคิด โดยถ่ายทอดออกมาเป็นเสียงพูด เช่น การอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง การอ่านที่ถูกต้องนั้นผู้อ่านจะต้องใช้ความคิดและอาศัยประสบการณ์เดิม สิ่งสำคัญที่สุดของเรื่องซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจต่อสิ่งที่อ่านได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการอ่าน

วัตถุประสงค์ของการอ่านย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละคน ซึ่งในการอ่านครั้งหนึ่งๆ นั้นอาจมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

นภดล จันทรพิชญ (2549, น. 74-75) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้

2. เพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ
3. เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ
4. เพื่อฝึกทักษะในการอ่านออกเสียง

เตือนใจ กรุยกระโทก (2551, น. 18) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้ว่า การอ่านหนังสือทุกครั้ง ผู้อ่านควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้
2. เพื่อความสนุกสนาน
3. เพื่อต้องการอยากรู้

วรรณิ โสมประยูร (2554, น. 127-128) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา อ่านบทความ อ่านสารคดี
2. เพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี
3. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภทขวนหัวต่าง ๆ
4. เพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น สารคดี อ่านประวัติศาสตร์
5. เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ได้ เช่น การอ่านข่าว
6. เพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จ ส่วนใดเป็นของจริง เช่น การอ่านคำโฆษณาต่าง ๆ

สนิท ตั้งทวี (2554, น. 112) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยย่อ
2. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. เพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง
4. เพื่อการศึกษาค้นคว้า
5. เพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม
6. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

สรุปได้ว่า การอ่านหนังสือของแต่ละคนมีวัตถุประสงค์ของการอ่านแตกต่างกันออกไป เช่น อ่านเพื่อให้เกิดทักษะการอ่าน เกิดความคิด เกิดความบันเทิงและอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ดังนั้นผู้อ่านต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่านแต่ละครั้ง จึงจะทำให้ผู้อ่านจับประเด็นของเรื่องที่อ่าน และบรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านและทำให้มีประสิทธิภาพในการอ่าน

3. ประโยชน์ของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งที่ทำให้ผู้อ่านสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและเพื่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2554, น. 121) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนต้องติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่น รวมไปถึงทักษะการฟัง พูดและการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพ

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่ได้อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีความเชื่อถือและเกียรติยศ

5. การอ่านทั้งหลายจะช่วยเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปราย ปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหลายประเภทนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน เป็นต้น ช่วยให้ผู้คลั่งจู้จกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลปะจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญทางวรรณคดี ฯลฯ ช่วยให้อนุชนรู้จักมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทย

สนิท สัตโยภาส (2555, น. 93-94) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรอบรู้ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง ยิ่งถ้าได้อ่านหนังสือพิมพ์ วารสารหรือนิตยสารอยู่เป็นประจำแล้วก็จะทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เมื่อเข้าวงสนทนากับใครก็จะร่วมสนทนาได้เข้าใจและเข้าสังคมได้โดยไม่ขัดเขิน

2. ช่วยพัฒนาความคิด และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มากเมื่อมีความรู้มากย่อมก่อให้เกิดสติปัญญาที่แหลมคม ฉลาดปราดเปรื่องและอ่านถึงขั้นเชี่ยวชาญในเรื่องที่สนใจและติดตามอ่านก็ได้

3. ช่วยเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา เพราะไม่ว่าผู้เรียนจะเรียนวิชาใดล้วนต้องอาศัยการอ่านช่วยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนทั้งสิ้น

4. ช่วยให้มีมีความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะการประกอบอาชีพทุกอาชีพย่อมอาศัยความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการทำงาน ถ้าบุคคลใดพยายามแสวงหาความรู้ความสามารถให้ทันสมัยและสอดคล้องกับวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ย่อมมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพมากกว่าผู้ไม่พัฒนาตนเอง และวิธีการสำคัญประการหนึ่งที่จะได้ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถในวิทยาการใหม่ ๆ คือ “การอ่าน”

5. ช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น ด้วยเหตุที่มีหนังสือในกลุ่มที่มีเนื้อหา ซึ่งเสนอแนะเกี่ยวกับการวางตน การพูดจา การเข้าสังคม การแต่งกาย ตลอดจนแนะนำการปฏิบัติตนไปในทางที่เหมาะสมและทันสมัยมีอยู่มากมาย ถ้าผู้อ่านได้นำข้อแนะนำเหล่านั้นมาทดลองปฏิบัติตามก็จะทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

6. ช่วยแก้ปัญหาในใจได้ เพราะปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวันอาจมีวิธี แก้ไขในหนังสือที่อ่านก็สามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหาได้ เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการดูแลสุขภาพ ปัญหากฎหมายหรือปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น

7. ช่วยทำให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนานช่วยให้จิตใจได้พักผ่อนหลังจากที่ได้เคร่งเครียดกับงานมา

8. ช่วยให้ใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่าหรือเรียกว่า “การอ่านช่วยฆ่าเวลาให้มีค่า”

สรุปได้ว่า การอ่านมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในหลายๆ ด้าน เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาความคิด พัฒนาสติปัญญา พัฒนาอาชีพและช่วยแก้ปัญหาได้ เนื่องจากการอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย รู้ข่าวสารทันเหตุการณ์ อีกทั้งยังสร้างประสบการณ์ สร้างความเชื่อมั่นให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในด้านการเรียน การประกอบอาชีพและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ประเภทของการอ่าน

การอ่านสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ถ้าหากพิจารณาการอ่านโดยวัตถุประสงค์ของการอ่านเป็นหลัก สามารถแบ่งการอ่านได้ ดังนี้

เถกิงกิจ แก้วเสนห์ (2555, น. 18) ได้กล่าวถึงประเภทของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเงียบ (Silent Reading) การอ่านเงียบ เป็นการอ่านในใจมีบทบาทความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก การอ่านประเภทนี้มีประโยชน์อย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้อ่าน ผู้เรียนผู้เรียนดีเด่น ได้คะแนนยอดเยี่ยมจากการสอบมักเป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน นักธุรกิจหรือผู้มีอาชีพอื่น และผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต มักเป็นผู้มีความสนใจในการอ่านเช่นเดียวกัน การอ่านเงียบหรือการอ่านในใจ (Silent Reading) มีด้วยกันหลายชนิดดังนี้

- 1.1 การอ่านข่าวหนังสือพิมพ์
- 1.2 การอ่านนิยาย นวนิยาย หรือการอ่านเรื่องบันเทิง
- 1.3 การอ่านบทความหรือสารคดี
- 1.4 การอ่านตำรา แบบเรียน หรือข้อสอบ เป็นต้น

2. การอ่านออกเสียง (Round Reading) การอ่านออกเสียง เป็นการเปล่งเสียงตามตัวอักษรที่ปรากฏให้ถูกต้องตามอักขรวิธีหรือภาษาโดยใช้อวัยวะเกี่ยวกับการออกเสียง เช่น ริมฝีปาก เพดาน ลิ้น ฟัน หรือหลอดเสียง เป็นต้น ให้เคลื่อนไหวตามลักษณะของฐานที่เกิดแห่งเสียงนั้น ๆ การอ่านออกเสียงมีหลายชนิด ดังนี้

- 2.1 การอ่านออกเสียงเมื่อเริ่มเรียน
- 2.2 การอ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักภาษาหรืออักขรวิธี
- 2.3 การอ่านออกเสียงเพื่อทดสอบวัดผล
- 2.4 การอ่านข่าวทางวิทยุ
- 2.5 การอ่านข่าวทางโทรทัศน์
- 2.6 การอ่านรายงานหรือการอ่านกล่าวตอบรายงาน
- 2.7 การอ่านบทพากย์ภาพยนตร์หรือบทละคร

วรรณิ โสสมประยูร (2554, น. 126) แบ่งประเภทการอ่านจากการวิเคราะห์ตามลักษณะกระบวนการอ่านและการจำแนกประเภทการอ่านของนักวิชาการ ด้วยการนำมาสังเคราะห์โดยจัดหมวดหมู่ ประเภทการอ่าน ดังนี้

1. แบ่งโดยคำนึงถึงเสียงเป็นหลัก
2. แบ่งโดยยึดสื่อเป็นหลัก
3. แบ่งโดยพิจารณาวิธีการอ่านเป็นหลัก
4. แบ่งโดยมุ่งเน้นที่ความมุ่งหมายในการอ่าน

สรุปได้ว่าการอ่านแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านในใจและการอ่านออกเสียง ผู้อ่านต้องฝึกทักษะการอ่าน การออกเสียงพยัญชนะและคำให้ชัดเจน ถูกต้อง แล้วจึงฝึกอ่านในใจเพื่อเน้นความเข้าใจในการอ่าน การอ่านจะได้ผลดีผู้อ่านต้องมีวัตถุประสงค์ของการอ่าน ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจและมีประสิทธิภาพในการอ่าน

โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
แผนงาน	วิชาการ
ระยะเวลาดำเนินการ	ปีการศึกษา 2562

---

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันห้องสมุดสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ครูและนักเรียนนักศึกษาได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นไปไม่ได้ว่าการเรียนรู้จะอาศัยความรู้สำเร็จรูปที่เคยเรียนมาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตได้ตลอดไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 (3) ที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง แต่สภาพห้องสมุดของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดยังต้องพัฒนาอีกหลายด้าน ครูและนักเรียนนักศึกษายังไม่ได้ใช้ห้องสมุดในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงสมควรพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพิ่มพูนความรู้ความสามารถของนักเรียนนักศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาให้สูงขึ้น
- 2.2 เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา
- 2.3 เพื่อให้บริการห้องสมุดกับครูและนักเรียนนักศึกษา

3. เป้าหมาย

3.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ใช้บริการห้องสมุดเพื่อช่วยเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 3.2.1 นักเรียนนักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 3.2.2 นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า
- 3.2.3 ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุด

4. วิธีการดำเนินโครงการ

- 4.1 วางแผนดำเนินการพัฒนาห้องสมุด
- 4.2 ดำเนินการตามแผนการพัฒนาห้องสมุด
  - 4.2.1 ดำเนินการปรับปรุงห้องสมุด
  - 4.2.2 จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

- 4.2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้ห้องสมุด
- 4.2.4 จัดกิจกรรมห้องสมุดตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
- 4.3 นิเทศติดตามการดำเนินการพัฒนาห้องสมุด
- 4.4 สรุปรายงานการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

5. งบประมาณในการดำเนินโครงการ

500,000 บาท

6. การประเมินโครงการ

ระยะที่ 1 การประเมินก่อนดำเนินการโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการ ความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ โดยประเมินในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ระยะที่ 2 การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินโครงการ โดยประเมินในช่วงก่อนปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ระยะที่ 3 การประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ เป็นการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โดยประเมินในช่วงก่อนปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นักเรียนนักศึกษาที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางเรียนในปีการศึกษา 2562 สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางเรียนในปีการศึกษา 2561

7.2 นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า

7.3 ครู และนักเรียนนักศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1. ความหมายของการประเมินโครงการ

สุวิมล ติรกานันท์ (2550, น. 2) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างทันท่วงที ในทางตรงกันข้ามผลการประเมินจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรหากผลนั้นไม่สามารถใช้ในเวลาที่เหมาะสม

พิสนุ พองศรี (2553, น. 68) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็น กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยนำสารสนเทศจากการวัด มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการ ทดลองหรือนำร่อง ปรับเปลี่ยน ระบุ ปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการนั่นเอง

พิชิต ฤทธิจรรยา (2555, น. 71) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อการตรวจสอบหรือบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

สตัฟเฟิลบีม และ แชนฟิลด์ (Stufflebeam, D.L. And Shinkfield, A.J., 2007) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่าเป็นกระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการ และผลกระทบเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมหรือการปฏิบัติการ โครงการโดยมีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติกิจกรรมกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการ และให้ทราบว่าโครงการดังกล่าวมีจุดเด่น จุดด้อย ควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ดีขึ้นอย่างไร หรือไม่ควรทำโครงการนั้นอีกต่อไป

2. ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

ประโยชน์ของการประเมินโครงการมีดังต่อไปนี้ (สมคิด พรหมจ้อย, 2552, น. 28)

1. ช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนและโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม
2. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน (กรณีประเมินก่อนดำเนินโครงการ)
3. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ
4. ช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิก หรือขยายการดำเนินงานโครงการต่อไป
5. ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร คุ่มค่ากับการลงทุนหรือไม่
6. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รัตนะ บัวสนธ์ (2550, น. 18-19) ได้สรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการ ไว้ดังนี้

1. ช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ซึ่งได้แก่ การประเมินว่า โครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีความเป็นไปได้หรือคุ้มค่ากับเงินลงทุน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพียงไร โครงการเป็นที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้าง หรือแคบ เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมิน

เหล่านี้จะช่วยในการนำมาประมวลสรุปตัดสินใจสำหรับผู้บริหารหรือแหล่งทุน ที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการใช้ต่อไป

2. ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไปหรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่ การประเมินภายหลังจากโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังจำเป็นต้องจัดให้มีอยู่อีกต่อไปหรือไม่ ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใดและโครงการที่ดำเนินการไปนั้นก่อให้เกิดผลข้างเคียง (Side Effects) ทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3. ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเมื่อโครงการได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงการดำเนินโครงการทั้งนี้โดยทำการประเมิน เพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

4. ช่วยให้ได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุน โครงการจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณชน การเมือง แหล่งเงินทุน รวมทั้งนักวิชาชีพอื่น ๆ โดยต้องการรู้ว่าแหล่งดังกล่าวนี้มีแหล่งใดบ้างให้การสนับสนุนโครงการอย่างแท้จริงเมื่อมีการดำเนินโครงการอยู่ในขณะนั้น

5. ช่วยให้ได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางหรือต่อต้านโครงการจากแหล่งต่าง ๆ บางครั้งโครงการดังกล่าวนั้น ก็จะได้รับ การขัดขวางหรือต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้โดยสะดวก และวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่า แหล่งใดบ้างที่ขัดขวางหรือโครงการจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดำเนินโครงการให้มีความเป็นไปได้โดยสะดวกต่อไป

6. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรู้ความเข้าใจในพื้นที่อื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมินแต่ทว่ามีผลต่อโครงการได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการประเมินโครงการจะทำให้ตอบวัตถุประสงค์ของการประเมินที่กำหนดไว้ ทำให้เข้าใจรายละเอียดของงานในแต่ละช่วงแต่ละตอนได้อย่างชัดเจน สามารถใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการควบคุมกำกับ ติดตาม การตัดสินใจความสำเร็จของโครงการ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาโครงการให้เกิดการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ประเภทของการประเมินโครงการ

สตัฟเฟิลบีม และแซงเฟียล (Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J., 2007) ได้จำแนกการประเมินทางการศึกษา ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินเทียม (Pseudo Evaluation) เป็นการประเมินที่ผลการประเมินให้คุณค่า บวกหรือลบโดยไม่สอดคล้องกับคุณค่าที่แท้จริงของเรื่องนั้น แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ แบบที่ถูกการเมืองควบคุม (ประเมินเพื่อรับเพิ่ม หรือรักษาอิทธิพล อำนาจ หรือ เงินตรา) และแบบที่เกี่ยวข้องกับการเมือง (ประเมินเพื่อเกิดภาพพจน์ที่ดีต่อเรื่องนั้น)

2. การประเมินกึ่งจริง (Quasi Evaluation) เป็นการประเมินที่อาศัยคำถามที่เฉพาะเจาะจง วิธีการ มีระบบพอควร แต่อาจจะไม่ได้วัดคุณค่าของเรื่องนั้นก็ได้ แบ่งเป็น 5 ประเภทย่อย ๆ ได้แก่ แบบที่เป็นปรนัย แบบที่อิงหลักการคั่งค่า (การลงทุนกับผลที่ได้รับ) แบบวิจัยเชิงทดลอง แบบที่มีโปรแกรมการตรวจสอบ และแบบที่มีข้อมูลการจัดการ

3. การประเมินที่แท้จริง (True Evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งศึกษาคุณค่าของเรื่องนั้น แบ่งเป็น 6 ประเภทย่อยๆ ได้แก่ การให้เครดิตหรือประกาศนียบัตรการศึกษาเพื่อนโยบายการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ การศึกษาเพื่อในด้านผู้บริโภคร (เพื่อบริการ) การศึกษาโดยใช้ ลูกค้ำเป็นศูนย์กลาง (คุณค่าของกิจกรรม) และการศึกษาโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ

รัตนะ บัวสนธ์ (2550, น. 41) ได้แบ่งประเภทของการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินผลโครงการก่อนดำเนินงาน
2. การประเมินผลโครงการขณะดำเนินงาน
3. การประเมินผลโครงการภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2553, น. 105) กล่าวว่า การประเมินโครงการนั้นสามารถจำแนกประเภทของการประเมินโดยทั่วไปได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็น
2. การประเมินกระบวนการ
3. การประเมินผลผลิต
4. การประเมินประสิทธิภาพ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2551, น. 20) ได้แบ่งการประเมินโครงการไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทการประเมินโครงการแบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนา เรียกว่า การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินขณะโครงการหรือกิจกรรมนั้นดำเนินอยู่ ซึ่งสามารถนำผลประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างทันที่ และการประเมินเพื่อตัดสินผล (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อบ่งชี้ระดับสัมฤทธิ์ผลของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

2. ประเภทการประเมินโครงการแบ่งตามหลักยึดในการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินที่ยึดเป้าหมายของโครงการหรืองานที่เป็นเกณฑ์ซึ่งเรียกว่า (Goal-Based Evaluation) การประเมินตามแนวนี้ เป็นการนำผลวัดมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของโครงการ ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็น การประเมินที่เป็นอิสระจากเป้าหมายของโครงการ (Independent Goal-Based Evaluation) การประเมินตามแนวทางนี้ ผู้ประเมินไม่จำเป็นต้องทราบเป้าหมายของโครงการ เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นทั้งผลโดยตรงและผลโดยอ้อมของโครงการตลอดจนการประเมินผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของโครงการ

3. ประเภทการประเมินโครงการแบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมินโดย แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ (Intrinsic Evaluation) โดยเฉพาะการวิเคราะห์ความเหมาะสม ของแผนงานโครงการก่อนเสนอเพื่อขออนุมัติให้ดำเนินการ กระบวนการดังกล่าว เรียกว่า การวิเคราะห์โครงการ (Project Appraisal or Analysis) ระยะที่ 2 การ

ประเมินขณะดำเนินโครงการ (On Going Evaluation) เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของโครงการ ผลการประเมินในระยะนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงาน และระยะสุดท้ายคือ การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (Pay-off Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด เมื่อสิ้นสุดโครงการ และ หลังจากสิ้นสุดโครงการไประยะหนึ่ง กระบวนการประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดไประยะหนึ่ง เรียกว่า กระบวนการติดตามผล (Follow-Up Study)

สรุปได้ว่า ประเภทของการประเมินโครงการ สามารถแบ่งได้หลายลักษณะตาม ความเหมาะสมของแต่ละโครงการ แต่โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การประเมินก่อนดำเนินการโครงการ 2) การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ 3) การประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ

4. หลักการประเมินโครงการ

หลักการในการประเมินโครงการ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินงานทุกๆ โครงการ โดยถือว่าการประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ช่วยในการให้ข้อมูลหรือช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินโครงการ จึงมีผู้กล่าวถึงหลักการประเมินโครงการโดยสรุป ดังนี้

เชาว์ อินโย (2553, น. 19) กล่าวถึงหลักการการประเมินโครงการที่มีประสิทธิภาพว่า จะต้องเป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต มีความน่าเชื่อถือ และเป็นวิธีการแบบองค์รวม และการประเมินโครงการต้องตั้งอยู่บนฐานความเชื่อ แนวคิดหรือปรัชญาที่ว่า เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุง มิใช่ การประเมินเพื่อพิสูจน์จับผิด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2553, น. 19) กล่าวถึง หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพของการประเมินโครงการ ไว้ว่า การประเมินโครงการต้องอิงกระบวนการประเมินที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

1. เป้าหมายหรือความต้องการของการประเมินซึ่งเป็นส่วนนำไปสู่คำถามของการประเมินว่า สามารถตอบสนองความต้องการได้ตรงและมากน้อยเพียงใดจากสารสนเทศที่ได้รับ

2. วิธีการประเมิน ซึ่งพิจารณาได้จากวิธีการวัดผล ตลอดจนเครื่องมือการเก็บข้อมูล สถิติ การวิเคราะห์การติดตาม และกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูล โดยพิจารณาว่ากระบวนการประเมินนั้นสามารถทำให้บรรลุผลการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องตรงตามสภาพ รวมทั้งเหมาะสมกับบริบท และสภาพทั่วไปของโครงการนั้นมากน้อยเพียงใด

3. ผลการประเมิน มีประโยชน์ในการนำไปใช้ ให้ความยุติธรรมและน่าเชื่อถือโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญและคุณธรรมของผู้ประเมินตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2551, น. 52) กล่าวว่า การประเมินโครงการที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเที่ยงสูง (Reliability)
2. มีความตรงสูง (Validity)
3. ความเป็นปรนัย (Objectivity)
4. ครอบคลุมเรื่องราวที่ต้องการประเมินอย่างครบถ้วน
5. มีความสะดวกและประหยัดอีกทั้งมีความเป็นไปได้สูง
6. ต้องให้ผลประเมินเป็นที่ยอมรับ (Credibility) ของทุกฝ่าย
7. ต้องให้ผลการประเมินแก่ผู้บริหารได้ทันที่
8. ควรรบกวนผู้รับผิดชอบโครงการน้อยที่สุด

9. ควรทำให้ผสมผสานกับกิจกรรมมากที่สุด

10. ควรมีการวางแผนการประเมินก่อนเริ่มโครงการ ตลอดจนแผนการประเมินให้เด่นชัดเป็นขั้นตอน

จากหลักในการประเมินโครงการที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ในการประเมินโครงการนั้น ผลที่ได้จากการประเมินจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้ประเมิน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ มีความรู้ความสามารถในการประเมิน และวิธีการที่นำมาใช้ในการประเมินจะต้องมีความ เป็นปรนัย (Objectivity) ปราศจากความลำเอียงหรืออคติในทุกรูปแบบโดยเฉพาะผู้ประเมิน จะต้องตระหนักและพยายามขจัดความลำเอียง ความตรง (Validity) สามารถประเมินในสิ่งที่ต้องการประเมินได้สูง เครื่องมือ และการใช้เครื่องมือต้องสามารถเก็บข้อมูลได้ตรงกับเนื้อหาและทฤษฎี หรือโครงการของสิ่งที่ประเมิน และมีความเที่ยง (Reliability) ในการวัด

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การประเมินโครงการประสบความสำเร็จได้นั้น คือ นักประเมินซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและรับผิดชอบในการดำเนินการประเมิน นักประเมินจึงต้องมีหลัก มีแนวคิดและแนวทางในการประเมินโครงการที่ชัดเจนว่า จะประเมินโครงการเพื่ออะไร ประเมินอะไรและจะประเมินอย่างไร นักประเมินจึงจำเป็นต้องอาศัย “รูปแบบ” ที่จะทำได้แนวคิดและแนวทางในการประเมินซึ่งนักวิชาการด้านการประเมินได้ศึกษา ค้นหา นำเสนอแนวคิดและแนวทางในการประเมินได้นำไปใช้เป็นตัวแบบในการประเมินที่เรียกกันว่า “รูปแบบการประเมิน (evaluation model)” หรือ “แนวทางการประเมิน (evaluation approach)” ซึ่งเป็นฐานความคิดและเป็นสิ่งช่วยชี้แนวทางการประเมินให้แก่นักประเมินเพื่อพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ประเด็นการประเมินหรือตัวแปรที่ใช้ในการประเมินได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งกำหนดขั้นตอน วิธีดำเนินการประเมินที่จะช่วยให้ได้สารสนเทศที่มีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ดังนั้นนักประเมินหรือผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินโครงการ จึงควรได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการประเมินต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้มีความรู้ มีแนวคิดได้แนวทางที่ชัดเจนและสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบในการประเมินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้กับนักประเมินว่าจะสามารถดำเนินการประเมินโครงการได้สำเร็จได้ผลการประเมินที่มีความถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือต่อผู้ใช้ผลการประเมิน คำว่า “รูปแบบแบบจำลอง ตัวแบบหรือโมเดล” มาจากภาษาอังกฤษว่า “model” หมายถึง วิธีการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏโดยการใช้สื่อในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผัง ต่อเนื่องหรือสมการทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างเป็นระบบ ดังนั้นรูปแบบจึงสามารถนำไปใช้ในลักษณะต่างกันได้คือ (1) เป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ (2) เป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง (3) เป็นแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และหลักการของระบบ และ (4) เป็นแบบแผนหรือแผนผังของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ (เยาวตี วิบูลย์ศรี, 2553, น. 27)

1. ความหมายของรูปแบบการประเมิน

รัตน์ บัสน์ (2550, น. 25) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการประเมิน หมายถึง การถ่ายทอดแบบหรือภาพจำลองของทฤษฎีการประเมิน ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างส่วนหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน รูปแบบการประเมินจึงไม่ใช่รายละเอียดหรือสิ่งที่สมบูรณ์เป็นจริงเกี่ยวกับการประเมิน หากแต่รูปแบบการประเมินจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินได้อย่างเป็นระบบ

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2552, น. 42) ได้สรุปความหมายของรูปแบบการประเมินว่า หมายถึง (1) แบบจำลองของจริง (2) ตัวแบบที่ใช้ในเป็นแบบอย่าง (3) รูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล สัญลักษณ์ และหลักการของระบบ และ (4) แบบแผนตัวอย่างของการดำเนินงานที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในระบบ รูปแบบสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ (1) รูปแบบเชิงบรรยาย ซึ่งเป็นการนำเสนอโดยใช้คำบรรยายระบุถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และมีคำอธิบายถึงปรากฏการณ์ด้วยคำบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น (2) รูปแบบเชิงรูปภาพ เป็นการนำเสนอโดยใช้รูปภาพ หรือสัญลักษณ์จำลองแสดงถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และลากเส้นเชื่อมโยงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น และ (3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นการนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์แทนแนวคิด หลักการหรือตัวแปร และฟังก์ชันคณิตศาสตร์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการหรือตัวแปรเหล่านั้น

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2555, น. 107) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการประเมินว่า หมายถึง กรอบแนวคิด วิธีการหรือแนวทางที่เป็นแบบแผนในการประเมินอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นสิ่งที่ควรประเมิน ขั้นตอน หรือการะบวนการในการประเมินสิ่งที่มุ่งประเมิน (object) เช่น นโยบาย แผนงาน โครงการหรือหลักสูตร ว่าควรพิจารณาประเมินเรื่องอะไรบ้าง (what) ในขณะเดียวกันบางรูปแบบอาจมีการเสนอแนะด้วยว่าในการประเมินแต่ละรายการหรือแต่ละเรื่องควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะของการเสนอแนะวิธีการ (how) หรือแนวทางในการประเมิน รูปแบบการประเมินจึงเปรียบเสมือน “ไฟส่องทางหรือตัวช่วยชี้” ให้นักประเมินได้แนวคิด และมองเห็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการที่ครอบคลุม ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

2. ประโยชน์ของรูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินโครงการมีประโยชน์ ดังนี้ สมคิด พรหมจ้อย (2552, น. 49-50)

1. ช่วยให้นักประเมินเห็นแนวทางหรือได้กรอบแนวคิดในการประเมินที่หลากหลายและสามารถตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน
2. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินมีความคมชัดและครอบคลุมเนื่องจากรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบมีกรอบความคิดเชิงเหตุผล การเลือกใช้หรือประยุกต์ใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็มีแนวโน้มที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับรูปแบบนั้นได้
3. ช่วยให้การกำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญในการประเมินมีความชัดเจน
4. ทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ ครอบคลุมเป็นที่ยอมรับและสื่อความหมายได้ชัดเจน

3. แนวทางการเลือกใช้รูปแบบการประเมิน

โดยที่รูปแบบการประเมินโครงการเป็นกรอบแนวคิดหรือตัวแบบในการดำเนินงานประเมิน รูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบต่างก็มีที่มาจากความเชื่อพื้นฐานทางปรัชญาหรือแนวคิดเชิงทฤษฎีที่แตกต่างกัน รูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบจึงมีลักษณะเฉพาะ ข้อดีและข้อจำกัดในการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ดังนั้น นักประเมินจึงควรทำความเข้าใจและวิพากษ์วิจารณ์รูปแบบการประเมินนั้น ๆ ให้ดีเสียก่อน เพื่อจะได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะของประเด็นการประเมิน

เกณฑ์หรือแนวทางการเลือกใช้รูปแบบการประเมินอาจพิจารณาได้จากความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของรูปแบบการประเมินกับประเด็นการประเมิน และวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการประเมินว่าต้องการประเมินเพื่ออะไร เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ หรือประเมินเพื่อสรุปผลเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินโครงการของผู้บริหาร ซึ่ง ศิริชัย กาญจนวาสี (2552, น. 128-129) ได้ให้แนวคิดในการเลือกใช้รูปแบบการประเมินโดยมีสมมติฐานในการเลือกรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจน่าจะสนับสนุนหลักการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้ดีกว่ารูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า
2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ เหมาะสมสำหรับผู้บริหารหรือผู้ใช้ผลการประเมินที่มีความสามารถในเชิงวิชาการสูง เนื่องจากผู้ใช้ผลการประเมินจะต้องเป็นผู้วินิจฉัยคุณค่าด้วยตนเองอย่างถูกต้องเสียก่อนจึงจะนำผลการประเมินไปใช้อย่างถูกต้อง
3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจเหมาะสมสำหรับผู้บริหารใช้กับนักประเมินที่มีความสามารถในเชิงวิชาการสูงและเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพราะสามารถวินิจฉัยคุณค่าได้อย่างถูกต้องกว่าผู้ใช้ผลการประเมิน แต่อาจมีปัญหาเรื่องการยอมรับและการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์จากผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้บริหาร
4. การประเมินด้วยวิธีธรรมชาติน่าจะสนองความต้องการสารสนเทศได้ดี แต่อาจมีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน ในขณะที่การประเมินด้วยวิธีเชิงระบบน่าจะให้ผลการประเมินน่าเชื่อถือ แต่อาจจะไม่ต่อการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง
5. สถานการณ์ของการประเมินจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการประเมินที่เหมาะสม โดยจะต้องพิจารณาองค์ประกอบด้านผู้ใช้ผลการประเมิน นักประเมิน สิ่งที่ต้องการประเมินและสิ่งแวดล้อม

การตัดสินใจว่ารูปแบบการประเมินที่เลือกเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ควรพิจารณาจากความต้องการสารสนเทศของผู้ประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมิน ชนิดของการตัดสินใจ ข้อจำกัดของรูปแบบ ข้อจำกัดของการประเมิน ข้อจำกัดของเวลาและเงินลงทุน ในการประเมินนักประเมินควรเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมินนั้นเพียงรูปแบบเดียวหรืออาจผสมผสานวิธีต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้วกำหนดเป็นแนวทางเฉพาะ (Tailored Model) สำหรับโครงการนั้น

4. รูปแบบการประเมิน

ในการประเมินครั้งนี้ได้นำเสนอรูปแบบการประเมินต่าง ๆ ดังนี้ (ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ, 2556, น. 29-30)

4.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler, 1969, p. 165) ไทเลอร์เป็นผู้วางรากฐานในการประเมินมาตั้งแต่ ค.ศ. 1930 ไทเลอร์ เป็นผู้นำที่สำคัญในการประเมินโครงการ ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง เขาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน โดยเสนอเป็นกรอบความคิด ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1943 โดยเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วประเมินความสำเร็จของวัตถุประสงค์เหล่านั้น แนวคิดลักษณะนี้เรียกว่า แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก

ไทเลอร์มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้น ประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และถือว่าการประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ลำดับขั้นของการประเมินการเรียนการสอนมีดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วยข้อความที่ชัดเจน กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ทางการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม เมื่อจบบทเรียนจึงประเมินผลโครงการ และทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์

การประยุกต์ใช้แนวความคิดของไทเลอร์มาใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของโครงการทางการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเขียนในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 2) จัดเนื้อหาในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
- 3) ทำการทดสอบผู้เรียนก่อนทำการเรียนการสอน
- 4) เลือกวิธีสอนให้เหมาะสม
- 5) ทำการทดสอบผู้เรียน เมื่อจบการเรียนการสอนแล้ว
- 6) ประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ และมีนักเรียนร้อยละเท่าไรที่ผ่านเกณฑ์
- 7) นำผลของการเปรียบเทียบมาศึกษาจุดบกพร่องในการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ในปี 1986 ไทเลอร์ได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการประเมินโครงการใหม่ (New Tyler 1986) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- 1) การประเมินวัตถุประสงค์ (Appraising Objectives)
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้ (Evaluating the Learning Plan)
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ (Evaluation to Guide Program Development)
- 4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Evaluation Program Implement)
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา (Evaluating the Outcome of an Educational Program)
- 6) การติดตาม (Follow up) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

4.2 รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin)

มาร์วิน ซี อัลคิน (Marvin C. Alkin, 1969, pp. 2-7) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CSE (Center for the study of Evaluation Approach) จุดเน้นของการประเมินตามแนวคิดของอัลคิน คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ อัลคินได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

จากความหมายของการประเมินตามแนวคิดของอัลคินนั้น การประเมินจะประกอบด้วย การจัดหา และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจ ในการประเมินจำเป็นจะต้องประเมินในเรื่องต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

1) การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการอธิบายหรือพรรณาสภาพของระบบเพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น การประเมินระบบจะช่วยให้เราสามารถกำหนดขอบเขต และวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม สิ่งที่จะต้องศึกษา ได้แก่ ความต้องการของประชาชน ชุมชนและสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับการประเมินระบบแต่ละส่วน จำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ กัน

2) การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) เป็นการประเมินก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการเพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการตัดสินใจพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ นักประเมินต้องหาข้อมูลที่แสดงถึงความคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมาย พร้อมกับประเมินผลที่จะได้รับจากการใช้วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้สามารถเห็นข้อเปรียบเทียบในการหาทางเลือกที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัญหา โดยทั่วไปจะทำการประเมินจากเกณฑ์ภายนอกและจากเกณฑ์ภายใน

3) การประเมินการนำไปใช้เพื่อการดำเนินโครงการ (Program Implementation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบดูว่าการดำเนินโครงการนั้นเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับสิ่งที่วางแผนไว้หรือคาดหวังไว้เพียงไร

4) การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีผลที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ดังนั้น นักประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทุกๆ ด้านของโครงการ ตลอดจนผลกระทบของโครงการที่มีต่อโครงการอื่นเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

5) การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification) ขั้นตอนนี้ นักประเมินต้องหาข้อมูลข่าวสารรายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของโครงการ และศักยภาพในการสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ หรือนำไปใช้กับโครงการในสถานการณ์อื่น ๆ ได้กว้างขวางเพียงใด ในขั้นนี้ข้อมูลที่ไดจากนักประเมินจะทำให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจว่า ควรจะดำเนินกับโครงการในลักษณะใด อาจจะยกเลิก ปรับปรุงใหม่ หรืออาจจะขยายโครงการต่อไปอีก เป็นต้น

4.3 รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus)

แมลคอล์ม เอ็ม โพรวัส (Malcolm M. Provus, 1969, pp. 242–283) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการกับมาตรฐาน หรือเป็นการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลการปฏิบัติการของแผนงาน เขาอธิบายว่ามีความไม่สอดคล้องกัน 5 ชนิด ที่สามารถศึกษาได้จากการใช้แผนงาน คือ ความไม่สอดคล้องที่สัมพันธ์กับขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ คือ การกำหนดปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงาน กำหนดกระบวนการดำเนินงาน และกำหนดผลที่คาดหวังซึ่งจะได้รับจากการดำเนินงาน

ขั้นที่ 2 การเตรียมพร้อมเป็นการนำปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานเข้าสู่กระบวนการ

ขั้นที่ 3 กระบวนการที่ใช้เพื่อการดำเนินงาน

ขั้นที่ 4 ผลผลิต

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการลงทุน

ตามรูปแบบนี้ การประเมินต้องทำโดยผู้ประเมินคนหนึ่งที่ได้อ้างมาตรฐานตามความคาดหวังของโครงการเอาไว้ ต่อจากนั้นการประเมินทุกอย่างต้องดำเนินไปโดยการหาข้อมูลใหม่และทำการตัดสินใจโดยใช้มาตรฐานที่วางไว้เป็นเกณฑ์ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้หาข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในทุกขั้นตอนของการประเมินดังกล่าวข้างต้น และตลอดโครงการอย่างต่อเนื่อง

การประเมินในแต่ละขั้นตอน ถ้าหากพบข้อบกพร่องก็แก้ไขปรับปรุงในขั้นตอนนี้ ๆ ด้วยวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) ซึ่งประกอบด้วย การถามตนเอง เพื่อให้ได้คำตอบว่าทำไมจึงเกิดข้อบกพร่องนั้น ๆ มีอะไรเป็นสาเหตุ และมีวิธีการใดที่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่มาจากสาเหตุนั้น เมื่อผู้ประเมินทำการประเมินถึงขั้นที่ 5 แล้ว ถ้าจะดำเนินงานหรือเริ่มวงจรใหม่ก็ต้องทำการออกแบบใหม่ โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การลงทุน ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของปัจจัยเบื้องต้นใหม่

4.4 รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven)

ไมเคิล สคริฟเวน (Micheal Scriven, 1967, p. 243) ได้ให้ความหมายของการประเมินคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระดับของเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหน้าที่การประเมินว่ามี 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับวิธีการเน้นจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่า
2. ระดับการนำไปใช้เน้นเรื่องบทบาทของการประเมินเพื่อนำข้อมูลมาใช้

อย่างเหมาะสม

4.4.1 จุดมุ่งหมายของการประเมิน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินมี 2 ประการ คือ

1) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น เพราะการประเมินจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนา

2) การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ ตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการเพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันต่อไป

สคริปเว่นได้เสนอแนะว่าในเรื่องการประเมินเพื่อการปรับปรุงหรือดูความก้าวหน้าของโครงการ โดยทำการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ควรที่จะใช้ นักวิจัยมืออาชีพ ในการดำเนินการประเมินนั้น ควรจะได้แยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งควรจะได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินงานในโครงการด้วย

4.4.2 วิธีการประเมิน ในการประเมินมีวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ 2 วิธี ดังนี้

1) การประเมินก่อนมีการปฏิบัติงานหรือการประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) คือ การประเมินคุณค่าของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการให้ได้คะแนนและเจตคติของครู เป็นการประเมินก่อนที่จะได้มีการปฏิบัติงาน

2) การประเมินเมื่อมีการปฏิบัติงานแล้วหรือการประเมินคุณค่าการปฏิบัติงาน (Pay-off Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่าจากผลที่เกิดขึ้น จากการใช้เครื่องมือกับนักเรียน เช่น การประเมินมีความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน หรือคะแนนที่ได้จากกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

4.4.3 การประเมินโดยใช้การเปรียบเทียบ

สคริปเว่นมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากครอนบาคในเรื่องของการใช้กลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ในการประเมิน ซึ่งสคริปเว่นเป็นบุคคลที่เห็นว่าการใช้กลุ่มเปรียบเทียบ มีข้อดีมากกว่าการไม่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ การใช้กลุ่มเปรียบเทียบจะเป็นการประหยัดกว่าไม่ต้องทำการศึกษาในระยะยาว และใช้กลุ่มตัวอย่างมาก ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้แล้ว สคริปเว่น ยังเชื่อว่าการศึกษากลุ่มย่อย (Micro-Studies) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์มากกว่าการศึกษาประชากรทั้งหมด (Cross Studies) เพราะทำได้ง่ายและบ่อยครั้งกว่า

4.4.4 คุณค่าและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

สคริปเว่นเป็นนักประเมินที่ให้ความสำคัญของการประเมินค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้ เขาเชื่อว่า การประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินไม่ได้พิจารณาในด้านคุณค่าที่ได้รับโดยการเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการ สิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการ ดังนี้

1) ความเป็นประโยชน์ นักประเมินควรจะต้องพิจารณาว่าสิ่งที่ได้ลงทุนไปนั้น มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด คมค้ำกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ไปหรือไม่

2) ขวัญหรือกำลังใจหรือคุณธรรม เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินงานโครงการ ควรพิจารณาด้วยว่า ผลของโครงการจะทำให้ขวัญหรือกำลังใจ หรือคุณธรรมของผู้ร่วมโครงการเป็นอย่างไร

3) ค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องที่สำคัญมากแต่นักประเมินไม่ค่อยให้ความสนใจ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการประเมิน

4.4.5 การประเมินไม่ผูกพันกับจุดมุ่งหมาย (Goal-Free Evaluation)

การประเมินโดยทั่วไป นักประเมินจะยึดจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นหลัก ดูความสอดคล้อง ผลการปฏิบัติงานกับจุดมุ่งหมายของโครงการ แต่สคริปเว่นมีความเห็นว่า นักประเมินไม่ควรจะให้ความสนใจเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการที่ตั้งไว้เพียงอย่างเดียว แต่ควรจะให้ความสนใจกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ ซึ่งนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายของโครงการ ไม่ว่าจะผลอันนี้จะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ หรือผลบางอย่างอาจมีความสำคัญมากก็ได้

การนำแนวคิดของสคริปต์เว่นมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอน อาจดำเนินการได้ ดังนี้

- 1) ศึกษาจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการเรียนการสอน
  - 2) พิจารณาความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่จะประเมิน
  - 3) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินจุดมุ่งหมายแต่ละข้อ
  - 4) สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะประเมิน
  - 5) ตรวจสอบจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน
  - 6) ปรับปรุงแผนทดสอบที่จะใช้เก็บข้อมูล เพื่อให้มีความเที่ยงสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมาย เนื้อหาของการเรียนการสอน และเนื้อหาของแบบทดสอบ
  - 7) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่ม และทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
  - 8) นำผลการทดสอบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกัน และพยายามศึกษาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำกลับไปใช้ในครั้งต่อไป
- ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการประเมินความก้าวหน้าของกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการประเมินผลรวมสรุปนั้น อาจให้นักประเมินภายนอกเป็นผู้ประเมิน โดยพิจารณาว่าจุดประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

4.5 รูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach)

ครอนบาค (Cronbach, 1963, p. 672) ได้เสนอแนวคิดการประเมินซึ่งเรียกว่า การประเมินยุทธศาสตร์ของการตัดสินใจ การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การรวบรวมข้อมูล และใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยที่โครงการทางการศึกษาจะมีขอบเขตครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรหรือประสบการณ์การเรียนที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน การประเมินจะเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจหลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลหลายๆ ด้าน การประเมินจึงประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอนและใช้เทคนิควิธีที่แตกต่างกัน ไม่มีการประเมินแบบใดแบบหนึ่งที่จะนำไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์หรือทุกเหตุการณ์ เช่น กรณีการประเมินหลักสูตรหรือการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่ง จึงไม่ควรใช้การสอบวัดผลการเรียนของผู้เรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรจะใช้เทคนิควิธีและเครื่องมือวัดหลายชนิด

4.5.1 จุดมุ่งหมายของการประเมิน

ครอนบาคได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อการปรับปรุงรายวิชา (Course Improvement) โดยการตัดสินใจว่า สื่อการเรียนการสอนอะไรหรือวิธีการสอนใดที่ให้ผลเป็นที่น่าพอใจ และมีสิ่งใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข
- 2) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับตัวบุคคล (Decision about Individual) โดยการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อการวางแผนการสอน พิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อการคัดเลือก และการจัดกลุ่ม และการหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าและข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) เพื่อตัดสินเกี่ยวกับระบบและวิธีการบริหาร (Administrative Regulation) โดยการพิจารณาว่าระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เป็นอยู่นั้นดีหรือไม่ อย่างไร ครูแต่ละคนมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพเพียงใด

สำหรับการประเมินโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้น ครอนบาคเห็นว่าควรทำการทดสอบทั้งวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และผลกระทบบอื่น (Side Effects) ของโครงการนั้น จึงเรียกรูปแบบการประเมินของครอนบาคว่ารูปแบบการประเมินวัตถุประสงค์และผลกระทบบด้วย (Goal and Side Effects Attainment Model)

4.5.2 วิธีการประเมิน

ครอนบาคได้เสนอให้ทำการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1) การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาหรือประเมินเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการโดยการเก็บข้อมูลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรหรือความก้าวหน้าของโครงการขณะที่กำลังดำเนินการอยู่

2) การวัดความสามารถทั่วไป (Proficiency Measures) เป็นการประเมินความสามารถของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ครอนบาคให้ความสำคัญกับคะแนนรายข้อมากกว่าคะแนนรวม เพราะคะแนนรวมจะบอกถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรหรือโครงการ แต่ไม่ให้สารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือโครงการ การวัดความสามารถควรวัดทุกด้าน ไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่อาจจะวัดสิ่งอื่นที่อยู่นอกเหนือจากหลักสูตรหรือโครงการได้ถ้าหากประสงค์ที่จะวัด

3) การวัดเจตคติ (Attitude Measures) เจตคติเป็นผลส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมของโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ นักเรียนหรือผู้เข้าร่วมโครงการที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดก็必将มีความสนใจและอยากทำสิ่งนั้น ๆ การวัดเจตคติสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ผลของแบบสอบถามควรดูรายละเอียดของกลุ่มที่ตอบแทนที่จะดูผลรายละเอียดของแต่ละบุคคล

4) การติดตามผล (Follow-Up Studies) เป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรหรือโครงการ โดยดูผลที่เกิดขึ้นในภาพรวมว่าผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรหรือโครงการไปแล้วนั้นสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้เพียงใด ซึ่งต้องใช้เวลาในการติดตามและรอคอยผล การศึกษาติดตามผลนี้มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรและรายวิชาที่เรียนหรือโครงการได้น้อย เพราะมักไม่ทันการ และไม่ทราบว่าจะต้องปรับปรุงหลักสูตรหรือรายวิชาหรือโครงการในส่วนใดบ้าง แต่จะมีประโยชน์ต่อการวางแผนหลักสูตรหรือโครงการใหม่ต่อไป

4.5.3 การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของครอนบาคเพื่อการประเมินโครงการ

การนำรูปแบบการประเมินของครอนบาคมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการจะช่วยให้ได้สารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินโครงการว่า กิจกรรมส่วนใดจำเป็นต้อง

ปรับปรุงแก้ไข สารสนเทศจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ รวมทั้งได้สารสนเทศเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการโครงการและองค์การด้วยซึ่งมีแนวทางดำเนินการดังนี้

1) การประเมินจะช่วยให้ได้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาที่มีขอบเขตได้หลายเรื่องจึงสามารถประยุกต์ใช้ในการประเมินเพื่อปรับปรุง พัฒนาทั้งหลักสูตร การเรียนการสอน โครงการฝึกอบรมและโครงการทางการศึกษาต่าง ๆ

2) จุดมุ่งหมายของการประเมินอาจเลือกกำหนดได้ว่า เพื่อมุ่งปรับปรุงรายวิชา โครงการฝึกอบรม การวางแผนส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งการปรับระบบการบริหารจัดการโครงการและองค์การ

3) ดำเนินการประเมินโครงการในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยศึกษาความก้าวหน้าของโครงการและศึกษาปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการ แล้วใช้สารสนเทศจากผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินโครงการ

4) ให้ความสำคัญกับเจตคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จึงควรประเมินเจตคติของผู้ที่รับผลโดยตรงจากโครงการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ เพราะเจตคติที่ดีของบุคคลจะส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ทั้งในเรื่องความสนใจ ความตั้งใจ ความเต็มใจที่จะปฏิบัติหรือให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานต่าง ๆ

5) ควรดำเนินการประเมินทั้งตามวัตถุประสงค์ของโครงการและผลกระทบอื่นที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการ

4.6 รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)

โรเบิร์ต อี สเตค (Robert E. Stake, 1975, p. 212) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินโดยใช้แนวคิดของครอนบาคและสคริฟเวนเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ รูปแบบการประเมินของ สเตค ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่นักประเมินนำมาประยุกต์ได้อย่างกว้างขวางในการประเมินโครงการ การประเมินตามความคิดเห็นของสเตค หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการบรรยายและการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินมี 2 ประการคือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับโครงการนั้น และเพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ

วิธีการประเมิน

สเตคได้เสนอโครงสร้างของรูปแบบการประเมินเคาน์ทิแนนซ์ (Countenance Model) ซึ่งตามโครงสร้างของรูปแบบนี้ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกซ์บรรยาย (Description Matric) และเมตริกซ์การตัดสินใจคุณค่า (Judgment Matric) และได้เสนอก่อนบรรยายหรือตัดสินใจคุณค่าของโครงการใด ๆ นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโครงการนั้น ๆ ด้วย การประเมินโครงการตามแนวคิดของสเตค ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บข้อมูลก็มีหลายวิธี ข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการอธิบายและการตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินนี้ได้จำแนกสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ

2. กระบวนการหรือการปฏิบัติ (Transaction) หมายถึง กิจกรรมดำเนินตามกิจกรรมที่ปฏิบัติ พฤติกรรมระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับอาจารย์ นักเรียนกับนักเรียน เป็นต้น
3. ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากโครงการ

ในการประเมิน ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการบรรยายก่อนคือ ต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งเกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลลัพธ์ เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้และมาตรฐานที่คาดว่าจะให้เกิดขึ้นแล้วตัดสินใจ แนวคิดของสเตคแสดงได้ดังภาพที่ 2.1

		ผลที่คาดหวัง (Intents)	ผลที่เกิดขึ้นจริง (Observation)	มาตรฐานที่ใช้ (Standards)	ที่มาของการตัดสินใจ (Judgment)
ที่มาของการประเมิน	ปัจจัยเบื้องต้น (Antecedent)	1	4		
	กระบวนการ (Transactions)	2	5		
	ผลผลิต (Outcomes)	3	6		

ภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างรูปแบบการประเมินของสเตค

ที่มา: โรเบิร์ต อี สเตค (Robert E. Stake, 1975, p. 212)

สเตคได้เสนอวิธีการประเมินในรูปของเมตริกซ์ (Matrix) 2 ประเภท คือ เมตริกซ์การอธิบาย และเมตริกซ์การตัดสินใจ ดังรายละเอียดดังนี้

หมายเลข 1 หมายถึง ภาวะการณ์ที่คาดหวังว่าจะต้องมีอยู่ก่อนที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

หมายเลข 2 หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามที่คาดหวังว่าจะจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ

หมายเลข 3 หมายถึง ผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังจากการดำเนินงาน

หมายเลข 4 หมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่จริงก่อนที่จะเริ่มโครงการ

หมายเลข 5 หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามที่เกิดขึ้นจริงจากโครงการ

หมายเลข 6 หมายถึง ผลผลิตที่ได้จริงๆ หลังจากโครงการได้จบ

ตั้งแต่หมายเลข 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนว คือ ในแนวตั้ง ได้แก่ หมายเลข 1-2-3 และ 4-5-6 ควรมีความสัมพันธ์กันเพื่อดูว่าปัจจัยเบื้องต้นเอื้ออำนวยต่อกระบวนการหรือไม่ และทำให้เกิดผลผลิตอย่างสัมพันธ์กันหรือไม่ และในแนวนอน ได้แก่ หมายเลข 1-4,

2-5 และ 3-6 ต้องมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติจริง ๆ ในแต่ละส่วนตามแนวนอนนั้น มีความสอดคล้องกับที่คาดหวังไว้หรือไม่ประการใด และต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

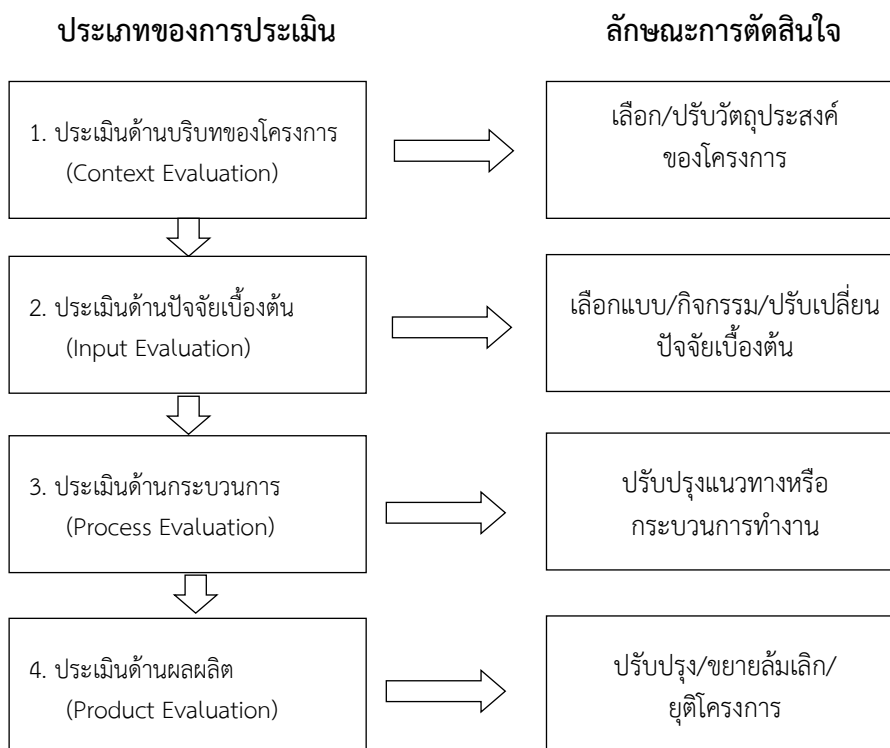
ในเมตริกซ์การตัดสินใจจำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเมตริกซ์การอธิบาย เกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมีอยู่ก่อนแล้ว หรือตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ สำหรับที่มาของการตัดสินใจควรให้ผู้ประเมินมีบทบาทด้วย คือ ต้องสรุปออกมาให้ได้ว่า โครงการมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรือต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ที่จุดใด หรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อโครงการ

4.7 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

แดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam, D.L ed.al., 1990, p. 326) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินแบบชิปหรือเรียกว่า ชิปโมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือการให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ คำว่า CIPP เป็นคำที่ย่อมาจาก Context, Input, Process, และ Product

สตัฟเฟิลบีมได้ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ประเภทของการประเมินและลักษณะการตัดสินใจตามกรอบความคิดของรูปแบบการประเมินชิป แสดงได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจในรูปแบบการประเมินแบบซิป

ที่มา : สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam, D.L ed.al., 1990, p. 326)

1) แนวทางการประเมินในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation: C)

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ การประเมินบริบทเป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย ปรัชญา เป้าหมาย แรงกดดันทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแรงกดดันทางการเมือง ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ เช่น

- เป็นโครงการที่สนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่
- วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายของ

องค์กรหรือนโยบายของหน่วยเหนือหรือไม่เพียงใด

- เป็นโครงการที่เป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่เพียงใด

1.2) ประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I)

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการและกลวิธีดำเนินโครงการเป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่าง ๆ เช่น บุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เป็นต้น เป็นการประเมินเพื่อมุ่งเน้นว่า มีปัจจัยพร้อมมูลที่จะดำเนินการหรือไม่ แผนหรือโครงการที่เสนอเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับปรุงส่วนใด สารสนเทศที่ได้ใช้

ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อเลือกแผนการจัดโครงการ หรือแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น

- ปัจจัยที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่
- กิจกรรม/แบบ/ทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้ว ที่กำหนดไว้ในโครงการ มีความเป็นไปได้และเหมาะสมเพียงใด

1.3) ประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P)

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จ ซึ่งเป็นการประเมินขณะดำเนินงานหรือประเมินในเชิงความก้าวหน้าเพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารหรือการดำเนินโครงการ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้น ๆ ด้วย ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น

- การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เหมาะสมเพียงใด กิจกรรมใดทำได้หรือทำไม่ได้เพราะเหตุใด
- เกิดปัญหา อุปสรรค ไม่ราบรื่น ไม่คล่องตัวหรือไม่ อย่างไร
- มีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

1.4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ ๆ เช่น

- เกิดผล/ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่
- คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร
- เกิดผลกระทบอื่นใดบ้างหรือไม่

มโนทัศน์สำคัญของรูปแบบการประเมินชิปปี้ ก็คือจะต้องเป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจตามช่วงระยะเวลาของการบริหารโครงการ กล่าวคือ การประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อการตัดสินใจก่อนริเริ่มจัดทำโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินโครงการ การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินเพื่อตัดสินใจปรับปรุงกิจกรรมและวิธีดำเนินโครงการ และเมื่อโครงการสิ้นสุดลงจึงประเมินผลผลิตของโครงการเพื่อตัดสินใจคุณค่าและอนาคตของโครงการว่า จะดำเนินงานต่อไปหรือยุติโครงการ ดังนั้นในการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ ผู้ประเมินจึงควรทำการประเมินและใช้สารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรือสิ่งที่มีมุ่งประเมินเป็นระยะ ๆ ตามช่วงระยะเวลาของการบริหารจัดการโครงการ มิใช่ไปประเมินรวบยอดเมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้ว

4.8 รูปแบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach)

นิตา ชูโต (2538, น. 16-18) และพิชิต ฤทธิจรรยา (2555, น. 150-152) กล่าวถึงการประเมินตามรูปแบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) ไว้ว่าในการวิเคราะห์นั้นจะต้องมุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการและพยายามหาความเกี่ยวข้องของรูปแบบของแผนงานที่วางไว้ใน

โครงการกับตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ข้อมูลต่าง ๆ และผลที่จะเกิดจากโครงการต่อวัดในเชิงปริมาณ และสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผลได้ การใช้การวิเคราะห์ทางสถิติและวิธีการประเมินส่วนใหญ่มักจะเป็นเทคนิคการทดลองเพื่อดูผลของการวางแผนแบบต่าง ๆ ในสภาพการณ์ทางธรรมชาติ รูปแบบนี้ได้นำแนวคิดและเทคนิคของการวางแผนการจัดการให้สอดคล้องกับการกำหนดงบประมาณ เทคนิคนี้เรียกว่า PPBS (Planning Programming and Budgeting) เพื่อการสร้างผลผลิตสูงสุด โดยมีความเชื่อที่ว่า ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) มีความสัมพันธ์กันในลักษณะฟังก์ชันการผลิตที่สม่ำเสมอและมั่นคง และสามารถวัดได้ผลในเชิงปริมาณ การประเมินตามแนวคิดนี้นิยมใช้การทดลอง มีการออกแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อหาข้อสรุปเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเบื้องต้นและผลผลิต พร้อมทั้งสรุปผลที่ได้ว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ตลอดจนนิยมเปรียบเทียบประสิทธิภาพกับโครงการอื่น ๆ ในแง่ผลผลิตตามที่คาดหมายโดยใช้เกณฑ์การสิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยที่สุด

1. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการประเมินว่า ปัจจัยที่ต้องการมีอะไรบ้างพอเพียงหรือไม่ ภายใต้ปัจจัยนี้มีทางเลือกใด หรือโปรแกรมใดที่เราควรดำเนินการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ จะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการเลือกแผนจัดโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม หรือถ้าประเมินโครงการที่ดำเนินไปแล้วผลจากการประเมินปัจจัยก็จะให้คำตอบว่าการดำเนินโครงการที่ทำไปนั้นได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่

2. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินว่า ได้นำโครงการไปปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ มีการประเมินก่อนการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งอาจได้เสนอแนะให้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติได้ในลักษณะที่สอง คือ การประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการดำเนินโครงการอย่างมาก การให้ข้อติชมอย่างเหมาะสมและทันท่วงทีจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการในที่สุด

3. การประเมินด้านผลผลิต (Output) เป็นการประเมินผลลัพธ์ได้ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันทีที่โครงการสิ้นสุด และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่อมาอีกภายหลังในช่วง 6 เดือน เป็นต้น การประเมินช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการ ถ้าจะกระทำต่อไป

จากผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเป็นโครงการที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูล/สารสนเทศที่ถูกต้องชัดเจนและเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาโครงการต่อไป ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดครั้งนี้ผู้ประเมินจึงใช้การประเมินรูปแบบชิป (CIPP Model) มาเป็นกรอบแนวทางในการประเมิน โดยทำการประเมินใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทของโครงการ (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การสร้างความตระหนักเรื่องการพัฒนาห้องสมุดให้กับครู การให้ความรู้เกี่ยวกับ

โครงการพัฒนาห้องสมุดให้กับครู แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดเตรียมห้องสมุด การจัดแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในและนอกวิทยาลัย ความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารห้องสมุด การจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรประจำห้องสมุด คู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด วัสดุ/ครุภัณฑ์ ทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ และความเพียงพอของโต๊ะ/เก้าอี้ ภายในห้องสมุด

3. การประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของวิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุด การวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย การจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องสมุด การจัดกิจกรรมห้องสมุดตามแนวปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ การประเมินผลกิจกรรมการดำเนินงานของห้องสมุด การรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และการนำผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด

4. การประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

4.1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกสาขางานตามโครงสร้างหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562

4.2 นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ปฏิบัติกรอ่านและศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

4.3 ความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด หมายถึง ความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการของครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ และบุคลากรประจำห้องสมุด การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด การบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า การบริการสืบค้นสารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์/อินเทอร์เน็ต การจัดบริการยืม-คืน การบริการเมื่อนำนักเรียนนักศึกษาไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด ความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่าง ๆ และความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุทัยวรรณ หมั่นสมบัติ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนบ้านป่ายาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานพัฒนาการดำเนินการและให้บริการห้องสมุดมีกรอบการดำเนินการ 6 ด้าน ได้แก่ งานด้านบริหาร ด้านเทคนิค ด้านบริการ ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมห้องสมุด และด้านการสอนการใช้ห้องสมุดโดยใช้กระบวนการ PDCA ได้แก่ การวางแผน ดำเนินการตามแผน ประเมินผลการดำเนินการ และปรับปรุงแก้ไข

2. งานห้องสมุดของโรงเรียนป่ายาง ก่อนและการพัฒนามีผลการปฏิบัติงานด้านบริการงานเทคนิค งานบริการ งานสนับสนุนการเรียนการสอน งานกิจกรรมห้องสมุดและงานด้านการสอนใช้ห้องสมุดฐานระดับปานกลาง งานด้านกิจกรรมห้องสมุด มีการพัฒนาเป็นอันดับ 1 ดีที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับดี

3. เปรียบเทียบความก้าวหน้าของการพัฒนาปรากฏว่า งานที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดคือ งานกิจกรรมห้องสมุดซึ่งได้จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ทั้งประกวด แข่งขันตอบปัญหา ส่งเสริมการอ่าน มีกิจกรรมทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือนและตลอดปีการศึกษา นักเรียนใช้ห้องสมุดร้อยละ 80

ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551, น. 114–118) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังจั่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2” จำนวน 45 โรงเรียน ผลการประเมิน พบว่า 1) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการดำเนินโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ด้านผลผลิตของโครงการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อาทร บุญคุ้มครอง (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตเฉลิมพระเกียรติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนบ้านวังจั่น” พบว่า

1. ผลการจัดการห้องสมุดมีชีวิตเฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลประเมินมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิต มีดังนี้

3.1 มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนบ้านวังจั่น ดำเนินการบริหารจัดการตามการประเมินของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

3.2 มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนบ้านวังจั่น ด้านการจัดทรัพยากรสารสนเทศตามการประเมินของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

3.3 มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนบ้านวังจั่น ด้านการบริหารกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ตามการประเมินของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี

4. ผลการประเมินตามความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต มีดังนี้

4.1 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตเฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกิจกรรมบริการของห้องสมุด ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมมีความพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต เฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสนับสนุนการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมมีความพอใจอยู่ในระดับมาก

4.3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต เฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกิจกรรมบริการของห้องสมุด ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมมีความพอใจอยู่ในระดับมาก

4.4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต เฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสนับสนุนการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมมีความพอใจอยู่ในระดับมาก

กรณีการ นาคอยู่ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการใช้บริการสำนักวิทยบริการจากกลุ่มผู้ใช้บริการโดยการสนทนากลุ่ม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสัมภาษณ์ผู้ใช้อย่างเป็นทางการ

1.1 สภาพปัญหา พบว่า

1.1.1 ด้านอาคารสถานที่ สถานที่คับแคบที่นั่งไม่เพียงพอ ห้องสมุดเก่าสกปรก ว่างเวง น่ากลัว

1.1.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ หนังสือมีน้อย เนื้อหาเก่าไม่ทันสมัย ค้นคว้าจากคอมพิวเตอร์แล้วบางครั้งไม่มีหนังสือ

1.1.3 ด้านการบริการ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี

1.1.4 ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการแต่ละจุดมีน้อย เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่เต็มใจให้บริการ

1.2 ความต้องการใช้บริการ พบว่า

1.2.1 ด้านอาคารสถานที่ ต้องการให้เชื่อมต่ออาคารทั้งสองหลังเข้าด้วยกัน ตกแต่งสถานที่ ด้านข้างและด้านหลังให้สวยงาม ปรับปรุงห้องสมุดเก่าให้อยู่ในสภาพที่ดี นำเข้าไปใช้

1.2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ต้องการให้สำรวจความต้องการของผู้ใช้ เพื่อจะได้มีทรัพยากรที่ตรงกับความต้องการ ต้องการให้จัดวารสารเย็บเข้าเล่มเป็นชั้นเปิด ส่วนวารสารปัจจุบันต้องการให้จัดตามประเภทวารสาร และต้องการให้จัดมุมเฉพาะด้าน

1.2.3 ด้านบริการ ต้องการให้มีคอมพิวเตอร์ไว้บริการเพียงพอและมีคุณภาพให้มีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ และมีการอบรมเรื่องสืบค้นสารสนเทศ

1.2.4 ด้านบุคลากร ให้เพิ่มเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอและต้องการให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ เรื่องการให้บริการภาคเรียนละ 1 ครั้ง

สำหรับข้อเสนอของผู้ใช้บริการเพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้องการให้พัฒนาบุคลากรสำนักวิทยบริการให้มีความตระหนักในการให้บริการเป็นอันดับแรกสุด รองมาคือ จัดประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบอย่างทั่วถึง

2. ความต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีความตระหนักในการให้บริการโดยจัดหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ความรู้สึกในการให้บริการ การรับรู้ความต้องการของผู้อื่น ทักษะการคิด และประโยชน์และความสำคัญในการให้บริการ

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตโดยทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมให้มีความตระหนักในการให้บริการ เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด เพื่อจำแนกแต่ละหน่วยเจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจต่อการจัดอบรม ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในด้านคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ กระบวนการให้บริการ และมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจในกระบวนการให้บริการเป็นอันดับแรก ส่วนความประทับใจในการใช้บริการ ประทับใจในการให้บริการเยี่ยม คือนหนังสือเป็นอันดับแรกและผู้ใช้บริการต้องการให้ปรับปรุงเรื่องการยิ้มแย้มของเจ้าหน้าที่มากที่สุดเป็นอันดับแรก

วิโชติ จุลมณี (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สภาพการจัดกิจกรรมห้องสมุดดีเด่นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพดำเนินการจัดกิจกรรมห้องสมุด ด้านปัจจัยในการดำเนินงานทางโรงเรียนได้จัดให้อีกต่อการดำเนินงานห้องสมุด ดังนี้

1.1 ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ เช่น ระเบียบการใช้ห้องสมุด ระเบียบการยิ้มและส่งหนังสือได้จัดไว้ให้ผู้บริการมองเห็นอย่างเด่นชัด

1.2 กิจกรรมการเสริมการใช้ห้องสมุดในแต่ละปี จะจัดให้มีกิจกรรมเสริมการใช้ห้องสมุด ประมาณ 10 กิจกรรม กระบวนการดำเนินงานห้องสมุดได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานเป็นคณะกรรมการคือ

1.2.1 คณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก

1.2.2 คณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียน ได้แบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายบริหารและประชาสัมพันธ์ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายบริการ ฝ่ายกิจกรรมและมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดด้วย

2. การบริหารงานห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียนมีความภาคภูมิใจในกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับมาก มีการวางแผนการใช้ห้องสมุดประจำปี และสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม ปีละประมาณ 15,000 บาท จัดให้มีการประเมินผลและรายงานการดำเนินงานหลังจากจัดกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จสิ้นลง และมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมเมื่อสิ้นปีการศึกษาด้วย

3. การดำเนินงานและการจัดกิจกรรมของบรรณารักษ์ มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมเสริมการใช้ห้องสมุดที่จัดอย่างสม่ำเสมอและบุคลากรมีส่วนร่วม งบประมาณในการจัดหนังสือเข้าห้องสมุดได้รับจากทางราชการปีละ 8,000 บาท ผู้บริหารให้ความสนใจโดยติดตามและนิเทศ ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง

4. ผลการดำเนินงานด้านคุณภาพนักเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมห้องสมุด ร้อยละ 86.50 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ด้านเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมห้องสมุด พบว่า นักเรียนมีความเห็นด้วยและมีเจตคติที่ถูกต้องอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 89.96

5. มีหลายปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนนี้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรมห้องสมุดดีเด่น เช่น มีการวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เกี่ยวกับงานห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ มีการจัดกิจกรรมจูงใจให้นักเรียน ครู มีนิสัยรักการอ่าน ฯลฯ เป็นต้น

ณิชนันท์ พลเวียงพล (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง รองลงมา คือ เข้าใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้มากที่สุดคือ เมื่อมีชั่วโมงว่าง รองลงมาคือในชั่วโมงที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลจากห้องสมุด เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อค้นคว้าทำรายงาน ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ที่นักเรียนใช้มากที่สุดคือ หนังสือ รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ บริการที่นักเรียนใช้มากที่สุดคือ บริการถ่ายเอกสาร รองลงมาคือ บริการยืม-คืน วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศสำหรับหนังสือและวารสารในห้องสมุด นักเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีเดินค้นตามชั้นมากที่สุด รองลงมาคือ สอบถามเพื่อน ส่วนโสตทัศนวัสดุใช้วิธีการสอบถามเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ สอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล เมื่อทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า องค์ประกอบด้านตัวนักเรียนได้แก่ แผนการเรียน องค์ประกอบด้านห้องสมุดได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ด้านบริการ และองค์ประกอบด้านแหล่งความรู้ภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนองค์ประกอบที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ได้แก่ องค์ประกอบด้าน ตัวนักเรียนได้แก่ เพศ ระดับชั้น องค์ประกอบด้านห้องสมุดได้แก่ อาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากรที่ให้บริการและองค์ประกอบด้านแหล่งความรู้อื่นภายนอกโรงเรียน

ยุวดี บุตรเพชร (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนอุดรดิตถ์ตรุณี” ผลการวิจัย พบว่า

1. ความพึงพอใจของนักเรียนในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนอุดรดิตถ์ตรุณี พบว่าหลังการพัฒนาห้องสมุดแล้วนักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ในด้านอาคารสถานที่ ทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการบริการ และบุคลากรห้องสมุด

2. ความคิดเห็นในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอุดรดิตถ์ของนักเรียนในภาพรวมนักเรียนเห็นว่าห้องสมุดมีประโยชน์กับนักเรียนมาก ชอบอ่านหนังสือห้องสมุด เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ห้องสมุดทำให้นักเรียนได้ผ่อนคลายอารมณ์ และมีความเพลิดเพลิน ช่วยให้การค้นคว้าส่งเสริมให้รู้จักเลือกสิ่งพิมพ์ รู้จักรักษาสาธารณสมบัติ ห้องสมุดทำให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง

เป็นคนตรงต่อเวลาและเห็นว่าห้องสมุดมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้บริการ มีบริการและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านมากขึ้น

ปรีชา อาษาวัง (2554, น. 91–92) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ด้านทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษามีความพึงพอใจคือ หนังสือ เอกสารตำราเรียน หนังสืออ้างอิงและหนังสือวิจัย มีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ นักศึกษามีความพึงพอใจคือ ระยะเวลาในการยืม-คืนหนังสือ วารสาร มีความเหมาะสม ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ นักศึกษามีความพึงพอใจคือ เจ้าหน้าที่ที่มีความเป็นมิตรและอัธยาศัยดี ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษามีความพึงพอใจคือ สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้บริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ นักศึกษามีความพึงพอใจคือ ข้อมูลอยู่บนเว็บไซต์ชัดเจนและทันสมัย ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง คือควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดให้ทันสมัยและมีเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ชอบเข้าดูเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดเท่าที่ควร ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นแต่บางช่องทางนักศึกษาอาจยังไม่รู้จักหรือให้ความสนใจเท่าที่ควร

ยุวดี เพชระ และคณะ (2555, น. 32–34) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2554” ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการ /ขั้นตอนการให้บริการ คือผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อความถูกต้องในการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากร คือผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อบุคลากรที่ให้บริการอย่างเสมอภาคภายใต้ระเบียบของห้องสมุด ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก คือ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อความสะดวกของห้องสมุดโดยรวม ด้านทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด คือ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีความทันสมัย ด้านบริการของสมุด คือ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว และด้านการประชาสัมพันธ์ คือ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่นเว็บไซต์ อีเมลล์ จดหมายข่าว Facebook และ Twitter เป็นต้น

พิทยา สังขะเลขา (2555, น. 118) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนบ้านไผ่สูงปึก” ผลการประเมินพบว่า 1) ผลการประเมินโครงการในภาพรวมของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกตัวชี้วัด เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ความเหมาะสมของสถานที่ในการดำเนินงานโครงการ ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของงบประมาณ และความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ 3) ผลการประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากทุกตัวชี้วัดเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ กระบวนการดำเนินงานกิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ กำกับติดตาม และการประเมินผล 4) การประเมินผลผลิตของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก 2 ตัวชี้วัด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของห้องสมุด การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี 2 ตัวชี้วัด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของห้องสมุด ทรัพยากร

สารสนเทศของห้องสมุดและประเมินผลผลิต ตัวชี้วัดความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก

เบ็ญจพรรณ ดวงเด่น (2556, น. 114) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1” ผลการประเมินพบว่า 1) ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน 2) กระบวนการดำเนินงานของโครงการ ประกอบด้วย การให้บริการห้องสมุดมีชีวิต การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน และ 3) ผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วย การร่วมกิจกรรมห้องสมุด ความสม่ำเสมอในการเข้าใช้บริการห้องสมุด คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะการอ่าน และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ศศิธร เสริมวิทยวงศ์ (2557, น. 145) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับห้องสมุดมีชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านปากบางนาคราช” ผลการประเมินพบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินกระบวนการโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 5) ข้อเสนอแนะตามประเด็นการประเมินด้านบริบทของโครงการ ควรวางแผนด้านการพัฒนาจัดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสื่อมัลติมีเดีย ด้านปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ควรจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การจัดหาโปรแกรมการบริการงานห้องสมุด ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ ควรวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการร่วมกันวางแผนระหว่างครู เครือข่ายผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการประชุมคณะกรรมการและครูทุกคน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการ ด้านผลผลิตของโครงการ ควรมีการดำเนินงานตามโครงการในระยะเวลาที่กำหนดและสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ด้านความพึงพอใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือมากขึ้น

ธงชัย จันแยม (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รายงานการประเมินโครงการห้องสมุดดี มีชีวิต พิชิตชัย นิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่อิง” ผลการประเมินพบว่า การประเมินบริบทปัจจัยนำเข้ากระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินปัจจัยนำเข้า และการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามความคิดเห็นของผู้เรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานตามความคิดเห็นของครูผู้เข้าอบรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยการสังเกตของครูผู้สอน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านทุกระดับชั้นปี จำนวนร้อยละ 80-100 ในทุกกิจกรรม ส่วนผลการประเมินตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 86.66 ถึง 100 ที่ประเมิน

ตนเองว่ามีนิสัยรักการอ่านทุกกิจกรรม สำหรับผลจากประเมินของผู้ปกครองในด้านนิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 80 ถึง 100 มีนิสัยรักการอ่านในทุกรายการ

เข้ม ขอบกิตติ์วรกุล และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่” ผลการประเมินพบว่า โดยรวมทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินการและด้านผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน คือ ด้านบริบท หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับมาก รองลงมาคือด้านกระบวนการดำเนินการพบว่าการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยนำเข้าพบว่ามีเหมาะสมและความเพียงพอในระดับมาก และด้านผลการดำเนินการพบว่ามีความสำเร็จและความพึงพอใจในระดับมาก

Hastings and Tanner (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการใช้ห้องสมุดต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา” โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้นตามอัตภาพการใช้ห้องสมุด และสามารถทำคะแนน การสะกดคำ การใช้ภาษาและทักษะทุกด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

Hale (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการบริการห้องสมุดที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 12 โรงเรียนมัธยมเกรทวูด มลรัฐเวอร์จิเนีย” โดยการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีบรรณารักษ์แนะนำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนอีกกลุ่มที่ไม่ได้ใช้บริการห้องสมุด

กรอบแนวคิดในการประเมิน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมห้องสมุดมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และห้องสมุดเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียน ยิ่งในภาวะปัจจุบันห้องสมุดมีอิทธิพลและมีบทบาทในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด และในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมิน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินด้านบริบทของโครงการ (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการประเมิน การดำเนินโครงการ (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) ซึ่งผลการประเมินจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ผู้บริหารนำไปใช้ในการตัดสินใจในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่าง ๆ ของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมิน

ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและกรอบแนวทางในการประเมิน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการประเมินและกรอบแนวทางในการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้กำหนดรูปแบบและกรอบแนวคิดในการประเมิน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ของสตீฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L., 1983, p. 123) ซึ่งมีรูปแบบการประเมินใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

2. กรอบแนวทางในการประเมิน

กรอบแนวทางในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงกรอบแนวทางในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วัตถุประสงค์ การประเมิน โครงการ	ประเด็น การประเมิน	แหล่งข้อมูล ที่ใช้ในการ ประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน
1. เพื่อประเมิน ด้านบริบทของ โครงการพัฒนา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิค แม่สอด	ความ เหมาะสม ด้านบริบท ของโครงการ	ครู	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การตัดสิน พิจารณาจากข้อ คำถามที่มี ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่าไม่ เกิน 1 แสดงว่ามี ความเหมาะสม
2. เพื่อประเมิน ด้านปัจจัย เบื้องต้นที่ใช้ใน การดำเนิน โครงการพัฒนา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิค แม่สอด	ความ เหมาะสม ด้านปัจจัย เบื้องต้นที่ใช้ ในการดำเนิน โครงการ	ครู	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การตัดสิน พิจารณาจากข้อ คำถามที่มี ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่าไม่ เกิน 1 แสดงว่ามี ความเหมาะสม
3. เพื่อประเมิน ด้านกระบวนการ ดำเนินโครงการ พัฒนาห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิค แม่สอด	ความ เหมาะสม ด้าน กระบวนการ ดำเนิน โครงการ	ครู	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การตัดสิน พิจารณาจากข้อ คำถามที่มี ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่าไม่ เกิน 1 แสดงว่ามี ความเหมาะสม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ การประเมิน โครงการ	ประเด็น การประเมิน	แหล่งข้อมูล ที่ใช้ในการ ประเมิน	เครื่องมือ ที่ใช้ในการ วิจัย	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน
4. เพื่อประเมิน ด้านผลผลิต ของโครงการ พัฒนาห้องสมุด วิทยาลัย เทคนิคแม่สอด	4.1 คะแนน ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ของนักเรียน นักศึกษา	เอกสารจาก - งานทะเบียน - งานวัดผล	แบบบันทึก ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	ค่าร้อยละ	คะแนน ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ที่เพิ่มขึ้น
	4.2 นิสัยรักการอ่าน และศึกษา ค้นคว้าของ นักเรียน นักศึกษา	นักเรียน นักศึกษา	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การ ตัดสิน พิจารณา จากข้อคำถามที่ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่า ไม่เกิน 1 แสดง ว่ามีความ เหมาะสม
	4.3 ความพึงพอใจ ของครูและ นักเรียน นักศึกษาที่มีต่อ การให้บริการ ห้องสมุด	1. ครู 2. นักเรียน นักศึกษา	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การ ตัดสิน พิจารณา จากข้อคำถามที่ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานมีค่า ไม่เกิน 1 แสดง ว่ามีความพึง พอใจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน

1. ประชากร ประกอบด้วย ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดในปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นครู จำนวน 66 คน และนักเรียนนักศึกษา จำนวน 2,090 คน รวมจำนวน 2,156 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดในปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 66 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา จำนวน 327 คน รวมจำนวน 393 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาตามสาขาวิชาในแต่ละชั้นปี

จำนวนประชากรครูแสดงในตารางที่ 3.2 ส่วนจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรครูจำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน
1. ยานยนต์	12
2. ไฟฟ้ากำลัง	8
3. อิเล็กทรอนิกส์	5
4. เครื่องมือกล	4
5. เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม	3
6. การโรงแรม	3
7. การบัญชี	7
8. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	5
9. การขาย	2
10. สามัญสัมพันธ์	11
11. เทคนิคพื้นฐาน	4
12. ช่างก่อสร้าง	1
13. โลจิสติกส์	1
รวม	66

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา
ในแต่ละชั้นปี

สาขาวิชา	ประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)					
	ปวช.1	ปวช.2	ปวช.3	ปวส.1	ปวส.2	รวม
1. ช่างยนต์	165 (25)	106 (16)	124 (24)	65 (10)	47 (7)	507 (78)
ช่างยนต์ (ทวิภาคี)	-	-	-	9 (2)	16 (2)	25 (4)
2. ช่างไฟฟ้ากำลัง	89 (14)	58 (9)	81 (12)	50 (8)	54 (8)	313 (51)
3. ช่างอิเล็กทรอนิกส์	43 (7)	41 (6)	32 (5)	7 (1)	14 (2)	137 (21)
4. ช่างกลโรงงาน	38 (6)	29 (4)	35 (6)	-	-	102 (16)
ช่างกลโรงงาน (ทวิภาคี)	-	-	-	17 (6)	7 (2)	24 (8)
5. เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม	22 (4)	13 (2)	7 (1)	-	-	42 (7)
เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม (ทวิภาคี)	-	-	-	3 (1)	13 (2)	16 (3)
6. การโรงแรม	43 (7)	39 (5)	41 (7)	-	-	123 (19)
การโรงแรม (ทวิภาคี)	34 (5)	31 (4)	29 (4)	10 (3)	-	104 (16)
7. การบัญชี	85 (13)	66 (10)	84 (13)	52 (8)	52 (8)	339 (52)
8. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	62 (9)	55 (8)	79 (12)	25 (4)	33 (5)	254 (38)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

สาขาวิชา	ประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)					
	ปวช.1	ปวช.2	ปวช.3	ปวส.1	ปวส.2	รวม
9. การตลาด	20 (3)	21 (3)	12 (2)	5 (1)	- -	58 (9)
10. โลจิสติกส์	15 (3)	-	-	-	-	15 (3)
11. ช่างก่อสร้าง	12 (2)	-	-	-	-	12 (2)
รวม	628 (98)	459 (67)	524 (82)	243 (44)	236 (36)	2,090 (327)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ และ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องวิทยาลัย เทคนิคแม่สอด ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ถามข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามีโปรดระบุ) ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ถามข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามีโปรดระบุ) ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านกระบวนการดำเนินการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินการดำเนินโครงการพัฒนาห้องวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ถามข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามีโปรดระบุ) ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ถามข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามีโปรดระบุ) ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยถามความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ถามข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามีโปรดระบุ) ลักษณะเป็นแบบปลายเปิดแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน อยู่ในภาคผนวก ข หน้า 97)

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ประเมิน ในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุด

2.2 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามกรอบแนวคิดการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุด

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

2.3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา สังขวดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2.3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2.3.3 ดร.อภิชัย นุชเนื่อง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาตาก เขต 1

2.3.4 ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.3.5 นายพีระ สำเภาเงิน ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปไว้ และบางข้อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการหาค่า IOC ได้ค่า 1.00 ทุกข้อ (รายละเอียดของผลการหาค่า IOC อยู่ใน ภาคผนวก ค หน้า 110)

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับครู จำนวน 30 คน ที่วิทยาลัยเทคนิคตาก ส่วนแบบสอบถามสำหรับนักเรียนนักศึกษา ทดลองใช้ที่วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดกับนักเรียนนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการประเมินในครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .80

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .89

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .88

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตโดยประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .88

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .86 (ผลการหาค่าความเที่ยงอยู่ในภาคผนวก ค หน้า 110)

การสร้างแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา ทำเป็นตารางเสนอผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 และการสร้างแบบบันทึกผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาห้องสมุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้ประเมินได้ดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสมของด้านบริบทของโครงการและประเมินความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 66 คน ในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 66 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการในการดำเนินโครงการ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในช่วงก่อนปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 66 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังเสร็จสิ้นโครงการ เป็นการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ ผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 66 คน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา จำนวน 327 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 393 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำนวน 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา รวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลการประเมินด้านบริบทของโครงการ การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ และการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสินผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป (3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1) แสดงว่ามีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2561 กับปีการศึกษา 2562 วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสินผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป (3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1) แสดงว่านักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121)

4.51 – 5.00 หมายถึง ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสินผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป (3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1) แสดงว่าครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการประเมินโครงการ

ในการนำเสนอผลการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้นำเสนอผลการประเมินโครงการโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
- ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
- ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
- ตอนที่ 4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
  - 4.1 ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาปีการศึกษา 2561 กับปีการศึกษา 2562
  - 4.2 ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา
  - 4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตอนที่ 1 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตามความคิดเห็นของครู

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม	เกณฑ์	ผลการประเมิน
1	การพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	3.71	0.45	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2	ผู้บริหารได้สร้างความตระหนักในเรื่องการพัฒนาห้องสมุด	4.42	0.45	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3	ผู้บริหารให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการห้องสมุด	3.54	0.84	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4	ผู้บริหารได้ประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครู และนักเรียนนักศึกษา	3.61	0.65	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5	วิทยาลัยสำรวจความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.21	0.56	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6	วิทยาลัยจัดเตรียมห้องสมุดเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้	3.52	0.84	ปานกลาง	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7	วิทยาลัยได้จัดแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในและนอกวิทยาลัยเพื่อใช้ในการเรียนรู้	3.82	0.84	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8	การดำเนินกิจกรรมห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา	3.65	0.48	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย		3.69	0.64	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการในภาพรวมครุมีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารได้ สร้างความตระหนักในเรื่องการพัฒนาห้องสมุด รองลงมา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิทยาลัยสำรวจความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนเรื่องเหมาะสมต่ำสุดอยู่ใน ระดับมาก ได้แก่ เรื่องวิทยาลัยจัดเตรียมห้องสมุดเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้

สรุปผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ครุมี ความเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตามความคิดเห็นของครู

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม	เกณฑ์	ผลการประเมิน
1	คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาห้องสมุด	4.35	0.46	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2	การจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด	3.53	0.82	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3	การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด	3.38	0.45	ปานกลาง	$\bar{X} \geq 3.51$	ไม่ผ่าน
4	บรรณารักษ์ประจำห้องสมุด	3.52	0.63	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5	เทคโนโลยีจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ	3.52	0.74	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6	คู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด	3.58	0.56	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7	วัสดุ/ครุภัณฑ์	3.53	0.58	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8	ทรัพยากรสารสนเทศ	3.53	0.56	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9	ความเพียงพอของโต๊ะ/เก้าอี้ภายในห้องสมุด	3.52	0.52	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย		3.69	0.64	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการในภาพรวมครูมีความเห็นว่าเป็นความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาห้องสมุด รองลงมาเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องคู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ครูมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่มี 1 เรื่องที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ เรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

ตอนที่ 3 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิค
แม่สอด

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
ดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ตามความคิดเห็นของครู

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความ เหมาะสม	เกณฑ์	ผลการ ประเมิน
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการในการพัฒนา ห้องสมุด	4.38	0.65	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2	การวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่าง เป็นระบบ	4.40	0.59	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3	การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตาม เกณฑ์มาตรฐานของสมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย	4.45	0.61	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4	การจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้า ห้องสมุด	3.54	0.58	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้ห้องสมุด	4.12	0.70	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6	การจัดกิจกรรมห้องสมุดตามแนว ปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้	4.10	0.88	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7	การนิเทศ ติดตาม การดำเนินการ พัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ	4.08	0.85	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8	การประเมินผลกิจกรรมการ ดำเนินงานของห้องสมุด	4.15	0.65	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9	การรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	4.25	0.55	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
10	การนำผลการประเมินการ ดำเนินงานของห้องสมุดมาเป็น ข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา ห้องสมุดต่อไป	4.18	0.61	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย		4.23	0.66	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการการดำเนินโครงการ พบว่า ในภาพรวม ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย รองลงมา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

ตอนที่ 4 ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

4.1 ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนการพัฒนาห้องสมุด) กับปีการศึกษา 2562 (หลังการพัฒนาห้องสมุด)

สาขาวิชา	ร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ของนักเรียน นักศึกษา		ผลสัมฤทธิ์ ที่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
	ปีการศึกษา 2561	ปีการศึกษา 2562	
1. ช่างยนต์	82.41	92.05	+9.64
2. ช่างไฟฟ้ากำลัง	81.09	92.56	+11.47
3. ช่างอิเล็กทรอนิกส์	81.70	94.34	+12.64
4. ช่างกลโรงงาน	81.10	92.29	+11.19
5. เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม	84.85	88.11	+3.26
6. การโรงแรม	81.90	91.13	+9.23
7. การบัญชี	81.68	91.85	+10.17
8. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	81.44	93.40	+11.96
9. การตลาด	81.44	85.95	+4.51
รวมเฉลี่ย	81.83	91.96	+10.13

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ของนักเรียนนักศึกษาทุกสาขาวิชา ในปีการศึกษา 2562 (หลังพัฒนาห้องสมุด) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ของนักเรียนนักศึกษา ในปีการศึกษา 2561 (ก่อนพัฒนาห้องสมุด)

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาชีพ
ของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนการพัฒนาห้องสมุด) กับปีการศึกษา
2562 (หลังการพัฒนาห้องสมุด)

สาขาวิชา	ร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมวดวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษา		ผลสัมฤทธิ์ ที่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)
	ปีการศึกษา 2561	ปีการศึกษา 2562	
1. ช่างยนต์	81.62	91.31	+9.69
2. ช่างไฟฟ้ากำลัง	64.12	93.03	+28.91
3. ช่างอิเล็กทรอนิกส์	79.08	94.46	+15.38
4. ช่างกลโรงงาน	81.89	93.18	+11.29
5. เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม	81.82	97.32	+15.50
6. การโรงแรม	80.48	91.92	+11.44
7. การบัญชี	79.13	91.90	+12.77
8. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	81.79	90.67	+8.88
9. การตลาด	84.64	95.48	+10.84
รวมเฉลี่ย	79.48	92.66	+13.18

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หมวดวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาทุกสาขาวิชาในปีการศึกษา 2562 (หลังพัฒนาห้องสมุด) สูงกว่า
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนพัฒนาห้องสมุด)

4.2 ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	นิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า	เกณฑ์	ผลการประเมิน
1	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนนักศึกษาคจะอ่านหนังสือทุกครั้ง	3.54	0.67	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2	นักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือโดยไม่มีครูหรือผู้ปกครองสั่งให้อ่านเท่านั้น	3.98	0.87	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3	นักเรียนนักศึกษาคจะอ่านหนังสือทุกวันไม่เฉพาะเวลาใกล้จะสอบเท่านั้น	3.52	0.89	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4	เมื่อนักเรียนนักศึกษาคอ่านหนังสือมาแล้วจะแนะนำให้เพื่อ ๆ อ่านด้วย	3.65	0.77	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5	เมื่อนักเรียนนักศึกษาคอ่านหนังสือมาแล้วจะนำเรื่องมาเล่าให้คนอื่น ๆ ฟังด้วย	3.62	0.65	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6	เมื่อเรียนเรื่องราวต่าง ๆ ในห้องเรียนแล้ว นักเรียนนักศึกษาคจะต้องไปหาอ่านเพิ่มเติม	3.98	0.56	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7	ถ้ามีเงินเหลือนักเรียนนักศึกษาคมักจะเก็บเพื่อซื้อหนังสือ	3.51	0.68	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8	นักเรียนนักศึกษาคชอบยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน	3.90	0.70	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9	นักเรียนนักศึกษาคชอบอ่านหนังสือได้ครั้งละนาน ๆ โดยไม่รู้เบื่อ	3.52	0.73	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
10	นักเรียนนักศึกษาคมีความสุขเมื่อได้อ่านหนังสือ	3.52	0.87	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย		3.62	0.74	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียน นักศึกษา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่สูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องนักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือโดยไม่มีครูหรือผู้ปกครอง สั่งให้อ่านเท่านั้น รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง นักเรียนนักศึกษาขอยืมหนังสือจากห้องสมุดไป อ่านที่บ้าน ส่วนเรื่องต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง ถ้ามีเงินเหลือนักเรียนนักศึกษามักจะเก็บเพื่อ ซื้อหนังสือ

สรุปผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษาอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด

4.3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ	เกณฑ์	ผลการประเมิน
1	การให้บริการของบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด	3.52	0.60	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2	การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด	4.28	0.84	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3	การบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า	3.86	0.82	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4	การบริการสืบค้นสารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์/อินเทอร์เน็ต	3.75	0.76	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5	การจัดบริการยืม-คืน	3.63	0.60	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6	การบริการเมื่อนำนักเรียนนักศึกษาไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด	4.10	0.53	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด	4.02	0.66	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8	สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด	3.98	0.70	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9	ความเพียงพอของสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่าง ๆ	3.51	0.72	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
10	ความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร	3.51	0.87	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย		4.09	0.74	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ในภาพรวมครูมีความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด รองลงมาคือความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด ส่วนเรื่องที่ครูมีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมาก มีอยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่าง ๆ และเรื่องความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

สรุป ครูมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ	เกณฑ์	ผลการประเมิน
1	การให้บริการของนักเรียนนักศึกษา ทำหน้าที่บรรณารักษ์ และบุคลากร ประจำห้องสมุด	4.02	0.64	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2	การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด	4.25	0.80	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3	การบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า	4.15	0.69	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4	การบริการสืบค้นสารสนเทศจากสื่อ อิเล็กทรอนิกส์/อินเทอร์เน็ต	4.10	0.78	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5	การจัดบริการยืม-คืน	3.65	0.76	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6	การบริการเมื่อนักเรียนนักศึกษา ไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด	4.08	0.68	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด	4.21	0.67	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8	สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด	4.09	0.77	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9	ความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่าง ๆ	3.80	0.72	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
10	ความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร	3.53	0.68	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย		4.09	0.72	มาก	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ในภาพรวมนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด รองลงมาคือความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด ส่วนเรื่องนี้นักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

สรุป นักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการรายงานประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิธีดำเนินการประเมิน

1. รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L., 1990, p. 123) ซึ่งมีรูปแบบการประเมินใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

2. ประชากรที่ใช้ในการประเมิน

2.1 ประชากร ประกอบด้วย ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดในปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นครู จำนวน 66 คน และนักเรียนนักศึกษา จำนวน 2,090 คน รวมจำนวน 2,156 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูและนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 66 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา จำนวน 327 คน รวมจำนวน 393 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาตามสาขาวิชาในแต่ละชั้นปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ และแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา จำนวน 1 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และค่าความเที่ยงเท่ากับ .80

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .89

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .88

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตโดยประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .88

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .86

แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้ประเมินได้ดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสมของด้านบริบทของโครงการและประเมินความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 66 คน ในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 66 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการในการดำเนินโครงการ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในช่วงก่อนปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 66 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังเสร็จสิ้นโครงการ เป็นการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ ผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 66 คน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนักศึกษา จำนวน 327 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 393 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำนวน 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา รวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบทของโครงการ การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ และการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลการประเมินผลผลิตของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

วิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยคำร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินด้านบริบทที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการในภาพรวมครุมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารได้สร้างความตระหนักในเรื่องการพัฒนาห้องสมุด รองลงมามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิทยาลัยสำรวจความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนเรื่องเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องวิทยาลัยจัดเตรียมห้องสมุดเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้

สรุปผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ครุมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการในภาพรวมครุมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาห้องสมุด รองลงมามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องคู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัย เทคนิคแม่สอด ครุมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่มี 1 เรื่องที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ เรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการการดำเนินโครงการในภาพรวมครุมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความเหมาะสมสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย รองลงมามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดครุมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

พบว่า

4.1 ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐาน ประยุกต์และหมวดวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษา พบว่า นักเรียนนักศึกษาทุกสาขาวิชามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2562 (หลังพัฒนาห้องสมุด) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนพัฒนาห้องสมุด)

4.2 ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่สูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องนักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือโดยไม่มีครูหรือผู้ปกครองสั่งให้อ่านเท่านั้น รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง นักเรียนนักศึกษาขอยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน ส่วนเรื่องที่ต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง ถ้ามีเงินเหลือนักเรียนนักศึกษามักจะเก็บเพื่อซื้อหนังสือ

สรุปผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษาอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดและผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาห้องสมุด

4.3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี พบว่า ในภาพรวมครูมีความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด รองลงมามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการบริการเมื่อนำนักเรียนนักศึกษาไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด ส่วนเรื่องที่ครูมีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่าง ๆ และเรื่องความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

สรุป ครูมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

4.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดพบว่า ในภาพรวมนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด รองลงมามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด ส่วนเรื่องที่นักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร

สรุป นักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด พบว่า ในภาพรวมครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างในการใช้และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้กับนักเรียนนักศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 195) ที่ได้ให้ความเห็นว่า ห้องสมุดสถานศึกษา เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามาก เพราะเป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวงและให้บริการทางวิชาการกับครู เป็นสถานที่ที่ครูใช้ศึกษาค้นคว้าและเตรียมบทเรียนเพื่อการเรียนการสอน และเป็นสถานที่ที่นักเรียนนักศึกษาแสวงหาความรู้ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องวิทยาลัยจัดเตรียมห้องสมุดเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันอยู่ในยุคดิจิทัล ดังนั้นวิทยาลัยอยู่ในระหว่างการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องใช้งบประมาณมากพอสมควร

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด พบว่า ในภาพรวมครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินโครงการของของณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551) เรื่อง การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังชิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 สอดคล้องกับรายงานการประเมินโครงการของพิทยา สังขะলেখา (2555) เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนบ้านไผ่สูงปึก สอดคล้องกับรายงานการประเมินโครงการของ ศศิธร เสริมวิทยวงศ์ (2557) เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับห้องสมุดมีชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านปากบางนาคราช ที่พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการห้องสมุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดว่ามีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของครูและนักเรียนนักศึกษา จึงได้สนับสนุนปัจจัยเบื้องต้นที่จะใช้ในการพัฒนาห้องสมุด แต่ก็มี 1 เรื่องที่ครูวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดมีความเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางและไม่ผ่านการประเมินได้แก่ เรื่องการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเปิดสอนหลายสาขางาน ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และในแต่ละปีการศึกษามีนักเรียนนักศึกษามากตลอดรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคเรียนมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำให้หนังสือต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในห้องสมุดจะไม่เพียงพอต่อการใช้ของครูและนักเรียนนักศึกษา

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด พบว่า ในภาพรวมครูมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินโครงการของพิทยา สังขะলেখา (2555) เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนบ้านไผ่สูงปึก สอดคล้องกับรายงานการประเมินโครงการของศศิธร เสริมวิทยวงศ์ (2557) เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับ

ห้องสมุดมีชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านปากบางนาคราช ที่พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ โดยมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูและนักเรียนนักศึกษาก่อนที่จะวางแผนพัฒนาห้องสมุด และในการพัฒนาห้องสมุดก็นำเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย มาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาห้องสมุด ดังนั้น กระบวนการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดดำเนินการไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนเรื่องที่ยังดำเนินการต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศ มีหลายขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่สำรวจความต้องการ ตั้งงบประมาณการจัดซื้อ ดำเนินการจัดซื้อ ตรวจสอบการจัดซื้อ ลงทะเบียนเพื่อการให้บริการยืม-คืน ดังนั้น ในการดำเนินการดังกล่าวจึงต้องใช้เวลาพอสมควร อีกทั้งบุคลากรประจำประจำห้องสมุดมีจำนวนไม่มากและต้องทำหน้าที่หลายอย่างจึงทำให้ดำเนินการไม่รวดเร็วเท่าที่ควร

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

4.1 **คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา** พบว่า ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์และหมวดวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษา ในปีการศึกษา 2562 (หลังพัฒนาห้องสมุด) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาในปีการศึกษา 2561 (ก่อนพัฒนาห้องสมุด) ทุกสาขาวิชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปีการศึกษา 2562 ได้มีการพัฒนาห้องสมุด ครูและนักเรียนนักศึกษาได้ไปใช้ห้องสมุดเพื่อช่วยเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบมากขึ้นกว่าเดิม จึงส่งผลให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา ในปีการศึกษา 2562 สูงกว่าปีการศึกษา 2561 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินโครงการของ Hale (2010) เรื่อง อิทธิพลของการบริการห้องสมุดที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 12 โรงเรียนมัธยมเกรทวูด มลรัฐเวอร์จิเนีย โดยการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้บริการห้องสมุดและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีบรรณารักษ์แนะนำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนอีกกลุ่มที่ไม่ได้ใช้บริการห้องสมุด

4.2 **ผลการประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา** พบว่า ในภาพรวมนักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ส่งผลให้นักเรียนนักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉนิพันธ์ พลเวียงพล (2553, น. 45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง รองลงมา คือ เข้าใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้มากที่สุดคือเมื่อมีชั่วโมงว่าง รองลงมาคือในชั่วโมงที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลจากห้องสมุด

4.3 **ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด** พบว่า ในภาพรวมครูและนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องสมุดอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกเรื่อง โดยครูและนักเรียนนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า เรื่องที่มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการพัฒนาห้องสมุดได้ส่งเสริมให้ครูและนักเรียน

นักศึกษาไปใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนเรื่องที่คุณครูมีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมากมีอยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่าง ๆ และเรื่องความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร ส่วนเรื่องที่คุณครูมีความพึงพอใจต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่เพียงพอต่อการใช้งานของคุณครูและนักเรียนนักศึกษา จึงทำให้หนังสือบางรายการไม่เพียงพอต่อการใช้งานหรือถ้ามีอาจเป็นหนังสือที่พิมพ์มานานแล้วและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่นำมาใช้งานเป็นการเรียนการสอนในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1.1 ควรจัดงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือ/เครื่องมืออุปกรณ์/สื่อต่าง ๆ ฯลฯ ที่จำเป็นเข้าห้องสมุด

1.2 ควรจัดประชุมชี้แจงเพื่อให้ครูในแต่ละสาขาวิชาร่วมกันพิจารณาเสนอซื้อหนังสือ/สื่อที่จำเป็นและสอดคล้องกับสาขาวิชาที่วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเปิดสอน

1.3 ควรดำเนินการจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดให้ทันกับเวลาที่กำหนดใช้งาน เพราะมีการดำเนินการหลายขั้นตอนจนกว่าจะลงทะเบียนให้เรียบร้อยและพร้อมการให้บริการ ยืม-คืน

1.4 ควรส่งเสริมให้ครูใช้ห้องสมุดเพื่อเสริมสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาที่รับผิดชอบการสอน

1.5 ควรมีการปฐมนิเทศหรือจัดอบรมการใช้ห้องสมุดให้นักเรียนนักศึกษาใหม่ทุกต้นปีการศึกษา

1.6 ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้า รวมทั้งจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอต่อสัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาที่มาใช้บริการ

1.7 ควรจัดทำสรุปรายงานการให้บริการของห้องสมุดอย่างเป็นระบบและประชาสัมพันธ์ให้ครูและนักเรียนนักศึกษาทราบทุกภาคเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนนักศึกษามาใช้บริการห้องสมุด

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบความร่วมมือการให้บริการห้องสมุดของสถานศึกษาในจังหวัดตาก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ นาคอยู่ และคณะ. (2552). *การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กุหลาบ ปั่นลายนาค. (2555). *การปฏิบัติงานในห้องสมุด*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- เข้ม ขอบกิตต์วรกุล และคณะ (2560). *การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2560*.
- จุมพจน์ วณิชกุล และคณะ. (2552). *โครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ กาญจนบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- เขาว์ อินโย. (2553). *การประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร. (2551). *การประเมินโครงการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนในอำเภอวังชิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช*.
- ณิชนันท์ พลเวียงพล. (2553). *องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอนุตรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- เดือนใจ กรุยกะโทก. (2551). *การศึกษาผลการสอนซ่อมเสริมด้านความเข้าใจในการอ่านและการเขียนคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือแผ่นเดี่ยวเป็นสื่อ. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ*.
- เถกิงกิจ แก้วเสนห์. (2555). *อ่านอย่างไร อ่านให้ดี*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิพาภรณ์ กาพะสิน. (2551). *การพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- ธงชัย จันแยม. (2558). *รายงานการประเมินโครงการห้องสมุดดี มีชีวิต พิชิตชัย นิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่อิง. วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา, 16(1), 42-52*.
- นิตา ชูโต. (2538). *การประเมินโครงการ Program Evaluation*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: หจก.พี.เอ็น.การพิมพ์.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2549). *การใช้ภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์การพิมพ์.

- เบ็ญจพรรณ ดวงเด่น. (2556). *โครงการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
- ปรีชา อาษาวิง. (2554). *ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2555). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: เฮ้า ออฟเคอร์มิสส์.
- พิทยา สังขะเลขา. (2555). *การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนบ้านไผ่สูง ปก. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2*.
- พิสนุ พองศรี. (2553). *เทคนิควิธีประเมินโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.
- ภิญญาพร นิตยประภา. (2553). *ห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ยุพดี จารุทรัพย์. (2555). *การบริหารจัดการห้องสมุดในมิติใหม่*. *ลานจันทร์*, 7(1), มกราคม-มิถุนายน, 8-13.
- ยุวดี บุตรเพชร. (2553). *การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี*. *อุตรดิตถ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1*.
- ยุวดี เพชระ และคณะ. (2555). *Routine to Research ก๊ับการประยุกต์ใช้กับงานห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: อินฟอเมชั่น.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2553). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเสกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560, หน้า 14.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). *การประเมินผลโครงการ วิจัยเชิงประเมิน*. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์.
- รัฐจวน อินทรกำแหง และนวนลจันทร์ รัตนากร. (2554). *ห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลมูล รัตตากร. (2552). *การใช้ห้องสมุด*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2554). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วาณี ฐาปนวงศ์สานติ. (2553). *การจัดและบริหารงานห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.
- วิโชติ จุลมณี. (2552). *สภาพการจัดกิจกรรมห้องสมุดดีเด่นในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น*. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด. (2561). *รายงานผลการเรียนของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ประจำปีการศึกษา 2561*. ตาก: ฝ่ายวิชาการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด.
- ศศิธร วงศ์ขาลี. (2552). *การศึกษาความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษากับการสอนตามคู่มือครู*. *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ศศิธร เสริมวิทยวงศ์. (2557). *การประเมินโครงการส่งเสริมการอ่านกับห้องสมุดมีชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านปากบางนาคราช*. พัทลุง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1.
- ศรียรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. (2554). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศุภนัย ทอดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ. (2556). *รูปแบบการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *คู่มือการติดตามและประเมินโครงการพัฒนาในระดับจังหวัด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท ตั้งทวี. (2555). *ความรู้และทักษะทางภาษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนิท สัตโยภาส (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- สมาน ลอยฟ้า. (2554). *ความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์*. สกลนคร: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูสกลนคร.
- สัมพันธ์ พลันสังเกต. (2556). *ห้องสมุดที่มีชีวิต*. *วารสารห้องสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 2(1) มกราคม-มิถุนายน, 16-19.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2550). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิต พรหมเทพ. (2554). *ห้องสมุดโรงเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์
- สมปอง มีสลิตะ. (2553). *“มาร่วมกันสร้างสรรค์งานห้องสมุด” ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2551). *วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา*. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรัญญา ฤกษ์ชัย. (2551). *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษากับการสอนตามคู่มือครู*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อาภารัตน์ ขำสกุล. (2553). *“รูปแบบการจัดห้องสมุดโรงเรียน” ในความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อาทร บุญคุ้มครอง (2551). *รายงานโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตเฉลิมพระเกียรติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. โรงเรียนบ้านวังจั่น ลพบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1
- อุทัยวรรณ หมิ่นสมบัติ. (2550). *การพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนบ้านป่ายาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- เอื้อมพร ทศนประสิทธิ์ผล. (2554). *สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- Cronbach, L. J. (1963). Course Improvement Through Evaluation. *Teachers College Record*, 64 (6), 672-683.
- Hale, I.W. (2010). "The Influence of Libraries Service upon the Academic Achievement of 12 Grade Students at Grestwood Senior High School, Virginia" *Education Resources Information Center*. 6 (August 2010): 75.
- Hastings, D.M.H. and David Tanner. (2009). "The Influence of Library work in Improving of English Language Skill at the High School Level" *The Journal of Experimental Education*. 30 (September 2009): 38- 44.
- Marvin, Alkin C. (1969). Evaluation theory development. *Evaluation Comment*, 2(1), 2-7.
- Provus, Malcolm M. (1969). Evaluation of on Going Programs in the Public School System. In Tyler, Ralph W. (ed.) *Educational Evaluation: New Roles New Means The 68th Yearbook of the National Society for the Study of Education part 2*. Chicago, IL: National Society for the Study of Education.
- Scriven, Michael. (1967). *The Methodology of Evaluation: Perspective in Public Service and Social Action Programs*. New York: Russell Sage Foundation.
- Stake, Robert E. (1975). *Evaluating the Arts in Education: A Responsive Evaluation*. Kalamazoo, MI: Western Michigan University Press.
- Stufflebeam D. L., and Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation Theory Models and Applications*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Stufflebeam. D. L. & Shinkfield, A.J. (1990). *Systematic Evaluation*. Boston: Kluwer Nijhoff.
- Tyler, R. W. (1969). *Education Evaluation: New Roles Means*. Chicago: University of Chicago Press.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
และหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา สังขวดี
สถานที่ทำงาน : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ
สถานที่ทำงาน : วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
3. ดร.อภิชัย นุชเนื่อง
สถานที่ทำงาน : ศึกษาพิเศษเขตที่เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาตาก เขต 1
4. ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์
สถานที่ทำงาน : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
5. นายพีระ สำเภาเงิน
สถานที่ทำงาน : ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร

ที่ ศธ ๐๖๒๓.๐๙/ว ๐๒๓

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
๖๑๙ หมู่ ๑๐ ตำบลแม่ปะ
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๖๓๑๑๐

๑๑ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา สังขวดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน ๕ ฉบับ และแบบบันทึก
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ
๓. ซองติดแสตมป์สำหรับส่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกลับ จำนวน ๑ ซอง

ด้วยนายเดโชวัต ทักคุ่ม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ เรื่อง
“การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน
ของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการนี้ ทางวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เห็นว่าท่านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการ
ประเมินโครงการในครั้งนี้ จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
ดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายเดโชวัต ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

โทรศัพท์ ๐ ๕๕๕๓ ๒๖๔๔ , ๐ ๘๖๔ ๔๕๔ ๒๕๕

โทรสาร ๐ ๕๕๕๓ ๒๖๔๔ ต่อ ๘

E-mail : maesodtakom@hotmail.com

ที่ ศธ ๐๖๒๓.๐๙/ว ๑๐๐

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

๖๑๙ ม. ๑๐ ต.แม่ปะ

อ.แม่สอด จ.ตาก ๖๓๑๑๐

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน จำนวน ๓๐ ฉบับ

ด้วยนายเดโชวัต ทักคุ่ม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ เรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการนี้ ทางวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด มีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการดังกล่าว โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน ๓๐ คน ตามเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายเดโชวัต ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

โทรศัพท์ ๐ ๕๕๕๓ ๒๖๔๔ , ๐ ๘๖๔ ๔๕๔ ๒๕๕

โทรสาร ๐ ๕๕๕๓ ๒๖๔๔ ต่อ ๘

E-mail : maesodtak๓๓@hotmail.com

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ฉบับที่ 1 สำหรับครู

แบบสอบถามเพื่อการประเมินด้านบริหาร
ของโครงการพัฒนาห้องวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการประเมินด้านบริหารของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินที่ท่านเห็นด้วยในประเด็นนั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และมีความหมาย ดังนี้
  - 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
  - 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
  - 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายเดโชวัต ทักคุ่ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตอนที่ 1 ถ้ามเพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ผู้บริหารได้สร้างความตระหนักเรื่องงานให้กับบุคลากร					
2. ผู้บริหารได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาโครงการห้องสมุดแก่บุคลากร					
3. วิทยาลัยได้จัดแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนรู้					
4. ผู้บริหารได้ประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครู นักเรียนนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ					
5. วิทยาลัยได้จัดเตรียมห้องสมุดเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับครู นักเรียนนักศึกษา					
6. ความต้องการพัฒนาห้องสมุดในวิทยาลัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
7. ความจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการพัฒนาห้องสมุดเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ สารนิเทศ งบประมาณ บุคลากร การให้บริการ การดำเนินงานห้องสมุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
8. การพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา					
9. วิทยาลัยมีความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน					
10. การดำเนินกิจกรรมห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับคุณภาพการศึกษา					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ฉบับที่ 2 สำหรับครู

แบบสอบถามการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น
ที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินที่ท่านเห็นด้วยในประเด็นนั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายเดโชวัต ทักคุ่ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตอนที่ 1 ถ้ามเพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุด
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาห้องสมุด					
2. การจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด					
3. การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด					
4. ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรประจำห้องสมุด					
5. เทคโนโลยีจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ					
6. คู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด					
7. วัสดุ/ครุภัณฑ์					
8. ทรัพยากรสารสนเทศ					
9. ความเพียงพอของโต๊ะ/เก้าอี้ภายในห้องสมุด					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ฉบับที่ 3 สำหรับครู**แบบสอบถามการประเมินด้านกระบวนการ
ดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด****คำชี้แจง**

1. แบบสอบถามเพื่อการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินที่ท่านเห็นด้วยในประเด็นนั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายเดโชวัต ทักคุ่ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตอนที่ 1 ถ้ามเพื่อประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัย
เทคนิคแม่สอด

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการในการพัฒนาห้องสมุด					
2. การวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็น ระบบ					
3. การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตาม เกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทย					
4. การจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศ เข้าห้องสมุด					
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้ห้องสมุด					
6. การจัดกิจกรรมห้องสมุดตามแนว ปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้					
7. การนิเทศ ติดตาม การดำเนินการ พัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ					
8. การประเมินผลกิจกรรมการ ดำเนินงานของห้องสมุด					
9. การรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ					
10. การนำผลการประเมินการดำเนินงาน ของห้องสมุดมาเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดต่อไป					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ฉบับที่ 4 สำหรับนักเรียนนักศึกษา

<p style="text-align: center;">แบบสอบถามการประเมินด้านผลผลิต ของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด : โดยประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา</p>

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด : โดยประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินที่ท่านเห็นด้วยในประเด็นนั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และมีความหมาย ดังนี้
  - 5 หมายถึง มีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 4 หมายถึง มีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมาก
  - 3 หมายถึง มีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับน้อย
  - 1 หมายถึง มีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายเดโชวัต ทักคุ้ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตอนที่ 1 ถ้ามเพื่อประเมินนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา

รายการ	นิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้า				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือทุกครั้ง					
2. นักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือโดยไม่มีครูหรือผู้ปกครองสั่งให้อ่านเท่านั้น					
3. นักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือทุกวันไม่เฉพาะเวลาใกล้จะสอบเท่านั้น					
4. เมื่อนักเรียนนักศึกษาค้นหนังสือมาแล้วจะแนะนำให้เพื่อ ๆ อ่านด้วย					
5. เมื่อนักเรียนนักศึกษาค้นหนังสือมาแล้วจะนำเรื่องมาเล่าให้คนอื่น ๆ ฟังด้วย					
6. เมื่อเรียนเรื่องราวต่าง ๆ ในห้องเรียนแล้วนักเรียนนักศึกษาจะต้องไปหาอ่านเพิ่มเติม					
7. ถ้ามีเงินเหลือนักเรียนนักศึกษามักจะเก็บเพื่อซื้อหนังสือ					
8. นักเรียนนักศึกษาขอยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน					
9. นักเรียนนักศึกษาชอบอ่านหนังสือได้ครั้งละนาน ๆ โดยไม่รู้เบื่อ					
10. นักเรียนนักศึกษามีความสุขเมื่อได้อ่านหนังสือและสนใจอยากอ่านเรื่องอื่น ๆ ต่อไป					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ฉบับที่ 5 สำหรับครูและนักเรียนนักศึกษา

แบบสอบถามการประเมินด้านผลผลิต
ของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด :
โดยประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษา
ที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โดยประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุด
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินที่ท่านเห็นด้วยในประเด็นนั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และมีความหมาย ดังนี้
  - 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
  - 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
  - 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายเดโชวัต ทักคุ้ม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ตอนที่ 1 ถ้ามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการห้องสมุด

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การให้บริการของครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ และบุคลากรประจำห้องสมุด					
2. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด					
3. การบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า					
4. การบริการสืบค้นสารสนเทศจาก สื่ออิเล็กทรอนิกส์/อินเทอร์เน็ต					
5. การจัดบริการยืม-คืน					
6. การบริการเมื่อนักเรียนนักศึกษา ไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด					
7. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของห้องสมุด					
8. สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด					
9. ความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่างๆ					
10. ความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบบันทึกเพื่อการประเมินด้านผลผลิต
 ของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด :
 โดยประเมินคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษา

แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์
 ของนักเรียนนักศึกษาปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562

สาขาวิชา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		เพิ่มขึ้น ร้อยละ
	ปีการศึกษา 2561	ปีการศึกษา 2562	
1. สาขาวิชาช่างยนต์			
2. สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง			
3. สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์			
4. สาขาวิชาช่างกลโรงงาน			
5. สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม			
6. สาขาวิชาการโรงแรม			
7. สาขาวิชาการบัญชี			
8. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ			
9. สาขาวิชาการตลาด			
รวมเฉลี่ย			

**แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาชีพ
ของนักเรียนนักศึกษาปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562**

สาขาวิชา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		เพิ่มขึ้น ร้อยละ
	ปีการศึกษา 2561	ปีการศึกษา 2562	
1. สาขาวิชาช่างยนต์			
2. สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง			
3. สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์			
4. สาขาวิชาช่างกลโรงงาน			
5. สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม			
6. สาขาวิชาการโรงแรม			
7. สาขาวิชาการบัญชี			
8. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ			
9. สาขาวิชาการตลาด			
รวมเฉลี่ย			

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
และค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ฉบับที่ 1 การประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุด

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
1	ผู้บริหารได้สร้างความตระหนักเรื่องงานให้กับบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	ผู้บริหารได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาโครงการห้องสมุดแก่บุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	วิทยาลัยได้จัดแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	ผู้บริหารได้ประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครู นักเรียนนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	วิทยาลัยได้จัดเตรียมห้องสมุดเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับครู นักเรียนนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	ความต้องการพัฒนาห้องสมุดในวิทยาลัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	ความจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการพัฒนาห้องสมุดเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ สารนิเทศงบประมาณ บุคลากร การให้บริการ การดำเนินงานห้องสมุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	การพัฒนาห้องสมุดสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	วิทยาลัยมีความต้องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	การดำเนินกิจกรรมห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ฉบับที่ 2 การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุด

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
1	คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	การจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรประจำห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	เทคโนโลยีจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	คู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	วัสดุ/ครุภัณฑ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	ทรัพยากรสารสนเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	ความเพียงพอของโต๊ะ/เก้าอี้ภายในห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ฉบับที่ 3 การประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุด

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	การวางแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	การจัดสรรทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	การจัดกิจกรรมห้องสมุดตามแนวปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	การนิเทศ ติดตาม การดำเนินการพัฒนาห้องสมุดอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	การประเมินผลกิจกรรมการดำเนินงานของห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	การรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	การนำผลการประเมินการดำเนินงานของห้องสมุดมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ฉบับที่ 4 การประเมินด้านผลผลิตโดยประเมินนิสัยรักการอ่าน
และศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
1	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนนักศึกษาคงจะอ่านหนังสือทุกครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	นักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือโดยไม่มีครูหรือผู้ปกครองสั่งให้อ่านเท่านั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	นักเรียนนักศึกษาจะอ่านหนังสือทุกวันไม่เฉพาะเวลาใกล้จะสอบเท่านั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	เมื่อนักเรียนนักศึกษาอ่านหนังสือมาแล้วจะแนะนำให้เพื่อ ๆ อ่านด้วย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	เมื่อนักเรียนนักศึกษาอ่านหนังสือมาแล้วจะนำเรื่องมาเล่าให้คนอื่น ๆ ฟังด้วย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	เมื่อเรียนเรื่องราวต่าง ๆ ในห้องเรียนแล้วนักเรียนนักศึกษาจะต้องไปหาอ่านเพิ่มเติม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	ถ้ามีเงินเหลือนักเรียนนักศึกษามักจะเก็บเพื่อซื้อหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	นักเรียนนักศึกษาชอบยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่านที่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	นักเรียนนักศึกษาชอบอ่านหนังสือได้ครั้งละนาน ๆ โดยไม่รู้เบื่อ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	นักเรียนนักศึกษามีความสุขเมื่อได้อ่านหนังสือและสนใจอยากอ่านเรื่องอื่น ๆ ต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ฉบับที่ 5 การประเมินด้านผลผลิตโดยประเมินความพึงพอใจของครู
และนักเรียนนักศึกษา ที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุด

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
1	การให้บริการของครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ และบุคลากรประจำห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	การบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	การบริการสืบค้นสารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์/อินเทอร์เน็ต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	การจัดบริการยืม-คืน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	การบริการเมื่อนักเรียนนักศึกษาไปเรียน/ศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	ความเพียงพอของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	ความเพียงพอของหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจุลสาร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

การหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha)
ของครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อ
การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

Reliability

(Dataset0)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	ToTal	30	100.0

a. Listwise deletion based on all Variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach'Alpha	N of Items
.801	10

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

Reliability

(Dataset0)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	ToTal	30	100.0

a. Listwise deletion based on all Variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach'Alpha	N of Items
.899	9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับครู ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

Reliability

(Dataset0)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	ToTal	30	100.0

a. Listwise deletion based on all Variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach'Alpha	N of Items
.889	10

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา

Reliability

(Dataset0)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	ToTal	30	100.0

a. Listwise deletion based on all Variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach'Alpha	N of Items
.889	10

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียนนักศึกษา ถามเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

Reliability

(Dataset0)

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	ToTal	30	100.0

a. Listwise deletion based on all Variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach'Alpha	N of Items
.860	10

ภาคผนวก ง

การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

1. การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการบนเว็บไซต์ของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด www.maesod.ac.th

The screenshot shows the homepage of Maesod Technical College. The header includes the college logo and name in Thai and English. A banner at the top right promotes a website for sharing research and local products. The main navigation bar lists various departments. Below the navigation, there is a news section with a large image of a group of people at a ceremony. The text of the article reads: "วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เป็นเจ้าภาพในการจัดประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์อาชีวศึกษา ครั้งที่ 29 ระดับภาค ภาคเหนือ ประจำปีการศึกษา 2562" (Maesod Technical College is the host of the 29th National Vocational Science Project Competition, Northern Region, Academic Year 2562). To the right of the main image is a sidebar titled "กิจกรรมภายใน" (Internal Activities) with several smaller images and text snippets.

This screenshot shows another news article on the Maesod Technical College website. The main image depicts a group of students and staff members on a stage, with some holding certificates. The article title is "รวบเลาอาชีวศึกษา ชื่นชม เด็ก วท.แม่สอด ทำความดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตอาสา" (Vocational Education Review Praises Good Deeds, Virtue, and Volunteering of Maesod Technical College Students). The text above the image mentions a performance on December 14, 2019. The sidebar on the right, titled "กิจกรรมภายใน", contains text about a school development project and a list of activities.

2. การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา จำนวน 20 วิทยาลัย

- 1) วิทยาลัยเทคนิคตาก
- 2) วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
- 3) วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก
- 4) วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์
- 5) วิทยาลัยเทคนิคลำปาง
- 6) วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์
- 7) วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
- 8) วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น
- 9) วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวสมุทร
- 10) วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวนครราชสีมา
- 11) วิทยาลัยเทคนิคเขียงราย
- 12) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเขียงราย
- 13) วิทยาลัยการอาชีพเขียงราย
- 14) วิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่
- 15) วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี
- 16) วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี
- 17) วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม
- 18) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
- 19) วิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ (ชลบุรี)
- 20) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ

ที่ ศธ ๐๖๒๓.๐๙/ว ๒๓๘

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

๖๑๙ ม. ๑๐ ต.แม่ปะ

อ.แม่สอด จ.ตาก ๖๓๑๑๐

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตาก

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. บทสรุปรายงานผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเขตชายแดนไทย–เมียนมาด้านจังหวัดตากของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” จำนวน ๑ ชุด
  ๒. บทสรุปรายงานผลการประเมินโครงการเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” จำนวน ๑ ชุด
  ๓. แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยนายเดโชวัต ทักคุ่ม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเขตชายแดนไทย–เมียนมาด้านจังหวัดตากของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” และเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และผลงานทางวิชาการดังกล่าวได้ทดลองใช้มาแล้ว ได้ผลดี ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ในการนี้ ทางวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จึงขอส่งรายงานผลการวิจัยฯ และรายงานผลการประเมินโครงการฯ ดังกล่าว เผยแพร่ให้ท่านและผู้เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร/การจัดการเรียนการสอน และการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอความอนุเคราะห์ท่านตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ในครั้งนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายเดโชวัต ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

โทรศัพท์ ๐๕๕-๕๓๒๖๔๔ , ๐๘๖-๔๔๕-๔๒๕๕

โทรสาร ๐๕๕-๕๓๒๖๔๔ ต่อ ๘

E-mail : maesodtakom@hotmail.co.th

ที่ ศธ. ๐๖๒๓.๐๘/๒๒๕

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
รับที่ 1404
วันที่ ๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓
เวลา 16:30 น.

วิทยาลัยเทคนิคตาก
๑๙๕ หมู่ ๓ ถนนเจริญยุธาทัดถิ
ตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมืองตาก
จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

อ้างถึง หนังสือวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่ ศธ ๐๖๒๓.๐๘/ว ๒๓๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของนายเดโชวัต ทักคุ่ม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเขตชายแดนไทย-เมียนมาด้านจังหวัดตากของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” และเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” นั้น

ในการนี้ วิทยาลัยเทคนิคตาก ได้รับหนังสือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอ.ว.ท.ม.ล.

- เพื่อโปรดทราบ
- เห็นสมควรมอบ.....
- ส่งพัฒนา/งาน.....
- วิชาเฉพาะ/งาน.....
- ฝ่ายวิชาการ/แผนก/งาน.....
- ฝ่ายบริหารทรัพยากร/งาน.....
- เห็นสมควรแจ้ง.....

ขอแสดงความนับถือ

(นายจักรภพ เนวะมาตย์)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตาก

- ทราบ
- แจ้ง
- มอบ
- ลงมติ
- อนุมัติ
- ดำเนินการ
- อื่นๆ

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ : ๐๕๕ - ๕๑๔ - ๒๓๑ ต่อ ๔๑๓

โทรสาร : ๐๕๕ - ๕๑๔ - ๒๓๑

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ : วิทยาลัยเทคนิคตาก

E-mail : takbtc@gmail.com

(นายเดโชวัต ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓

(นางสาวฉันทนา บุญเจริญ)
หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป

(นายพงษ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ)
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพยากร

ที่ ศธ ๐๖๒๓.๔/๑๖๖๖

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
รับที่ ๑๘๐๖
วันที่ ๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓
เวลา ๑๖:๓๐ น.

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๔
วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
ถนนปิ่นคำริห์ อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

อ้างถึง หนังสือวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ ศธ ๐๖๒๓.๐๔/ว ๒๓๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดส่งผลงานของนายเดโชวัด ทักคุ่ม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ ได้จัดทำผลงานวิชาการ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบบทวิภาคี ในเขตชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตากของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด และเรื่อง การประเมินโครงการ พัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนและการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ได้รับหนังสือเผยแพร่ผลงานวิชาการ ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผอ.วท.มส. จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

- เพื่อโปรดทราบ
- เพื่อส่งมอบ.....
- เพื่อส่งมอบ/งาน.....
- เพื่อส่งมอบ/งาน.....
- ส่งงานวิชาการ/แผนก/งาน.....
- ส่งงานบริหารวิชาการ/งาน.....
- ส่งงานอื่น.....

ขอแสดงความนับถือ

(นายสถาพร โพรธีทวี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

- ครอบ
- เก็บ
- ลง
- อนุมัติ
- ลงนาม
- ตรวจสอบ
- อนุมัติ

ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ/งานวิจัยพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

โทร. ๐-๕๕๗๓-๑๐๘๐ ต่อ๗๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๗๓-๑๒๐๐

(นายเดโชวัด ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓

(นางสาวอัมพนา บุญจรัส,
หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป)

นายสถาพร โพรธีทวี
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
รับที่..... 402
วันที่... ๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓
เวลา..... 14.30 %

ที่ ศธ ๐๖๓๓.๑/ ๐๗๗)๒

วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๓
๒ ถนนสนามบิน อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

อ้างถึง หนังสือวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่ ศธ ๐๖๓๓.๐๔/๖๓๘ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดส่งผลงานทางวิชาการของ นายเดโชวัด
ทักคุ่ม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนา
รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเขตชายแดนไทย – เมียนมา
ด้านจังหวัดตากของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” และเรื่อง “การประเมิน
โครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวได้
ทดลองใช้มาแล้วและได้ผลดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร/การจัดการเรียนการสอน
และการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก ได้รับผลงานทางวิชาการดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และ
ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผอ.ท.นส.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

- เพื่อโปรดทราบ
- เห็นสมควรมอบ.....
- เห็นสมควรยก/งาน.....
- เห็นสมควร.....
- ฝ่ายบริหารทรัพยากร/งาน.....
- เห็นสมควรแจ้ง.....

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ชัย ศรีสุพัฒนกุล)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก

- ทราบ
- แจ้ง
- มอบ
- อนุมัติ
- อนุญาต
- ตรวจสอบ
- อื่นๆ

ขออำนาจพระรัตนตรัย

(นายเดโชวัด ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓

งานบริหารงานทั่วไป / ฝ่ายบริหารทรัพยากร

โทร. ๐ - ๕๕๓๐ - ๒๐๒๙, ๐ - ๕๕๓๐ - ๒๐๓๒ ต่อ ๒๓๐

โทรสาร ๐ - ๕๕๓๐ - ๒๐๓๐

สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ AMS e-office : วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก

E-mail : phitsanuloko@vec.mail.go.th

<http://www.pttc.ac.th>

(นางสาวฉันทนา บุญจริง)
หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป

(นางสาวฉันทนา บุญจริง)
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพยากร

๒๕ มี.ค. ๖๓

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
 รับที่ 1403
 วันที่ ๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓
 เวลา ๑๖.๐๐ น.

ที่ ศธ ๐๖๓๒.๑/๐๓๘๘

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๔
 วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ ถนนสวรรควิถี
 อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

อ้างถึง หนังสือวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ ศธ ๐๖๓๒.๐๙/ว ๒๓๘ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดส่งผลงานทางวิชาการของ นายเดโชวิท ทักคุ่ม ตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเขตชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตากของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” และเรื่อง “การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด” ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวได้ทดลองใช้มาแล้วและได้ผลดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร/การจัดการเรียนการสอนและการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ ได้รับเอกสารการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะนำไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผอ.วท.มส.

- เพื่อโปรดทราบ เรียนมาเพื่อโปรดทราบ
- เห็นสมควรมอบ.....
- เห็นสมควร.....
- เห็นสมควร.....
- เห็นสมควร.....
- เห็นสมควร.....

ขอแสดงความนับถือ

(นายสาคร ศิริวัฒนาโรจน์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์

- พทราบ
- แจ้ง
- รอรับ
- อนุมัติ
- อนุญาต
- ตรวจสอบ
- ถิ่นปฏิบัติ

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ
 งานวิจัยพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์
 โทร ๐-๕๖๒๒-๑๓๙๐ ต่อ ๑๔๔๐
 โทรสาร ๐-๕๖๒๒-๒๒๑๓
 สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ Nakhonsawan๐๑
 E-mail : nkstec@Hotmail.com

(นายเดโชวิท ทักคุ่ม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓

(นางสาวฉันทนา บุญจริง)
 หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป

(นายพงษ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพยากร

๒๕ มี.ค. ๒๕๖๓

ประวัติผู้ประเมิน

ประวัติผู้ประเมิน

ชื่อ - ชื่อสกุล	เดโชวัต ทักคัม
วัน เดือน ปีเกิด	19 มิถุนายน พ.ศ. 2509
ที่อยู่ปัจจุบัน	65/2 หมู่ที่ 2 ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร รหัสไปรษณีย์ 62000
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ค.อ.บ. (วิศวกรรมไฟฟ้า) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคตาก
พ.ศ. 2552	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
ประสบการณ์ทำงาน	
พ.ศ. 2533	ครู 2 ระดับ 2 วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
พ.ศ. 2536	อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
พ.ศ. 2537	อาจารย์ 1 ระดับ 4 วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
พ.ศ. 2540	อาจารย์ 1 ระดับ 5 วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
พ.ศ. 2545	อาจารย์ 2 ระดับ 6 วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
พ.ศ. 2547	อาจารย์ 2 ระดับ 7 ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพพานุวรรลักษบุรี
พ.ศ. 2549	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพพานุวรรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
พ.ศ. 2550	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยสารพัดช่างกำแพงเพชร
พ.ศ. 2552	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
พ.ศ. 2559	ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคสารภี จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จังหวัดตาก